

20. april 2005

ORGAN FOR MENTAL, SOSIAL OG ØKONOMISK NYORIENTERING

Kr. 10,-

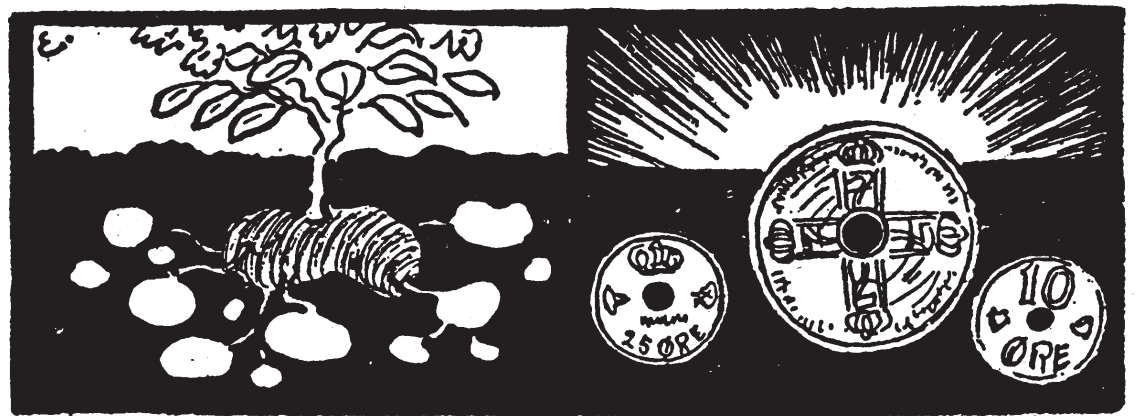
70. årgang

Nr. 4

VÅRT MÅL: Et fritt levende selvvirksomt samfunn
 VÅR METODE: Selvkontroll og hensynsløs, men objektiv kritikk
 VÅRT MIDDEL: Ny livsorientering bygget på Kristusimpulsen

MOTTO: Riv ned alle gjerder som skiller menneskene og hindrer dem fra å oppleve og erkjenne våre dype fellesinteresser innenfor vårt felles samfunn. Frem med helhetsfølelsen og totalitetsbevisstheten. Ned med partipolitikken og klassekampen. Frem med det frie levende selvvirksomme samfunn.

Hvor står vi i forhold til en ny økonomisk samlivsform?



To slags virkelighet.

Av Astrid Strømme

«Målet med en ny økonomisk samlivsform er å få orden på samfunnslivet og dele på overfloden»

Totalitetsøkonomien handler om en ny og original måte å forstå økonomi på. Det er en helhetsbetraktning som er rammen rundt den. Derfor er det riktig å definere den som økologisk!

Hvor står miljø- og økologibevegelsen i forhold til en ny måte å forstå økonomi på? Enn alle oss andre? Jeg skal gjøre et lite forsøk på å vurdere det. Det gjør jeg ved å ta utgangspunkt i de hovedpunkter som Totalitetsøkonomien bygger på.

* En rettferdig fordeling av verdens ressurser.

Erik Damman og FIUH har jobbet med problemstillingen i årevis. Antagelig fikk Damman den inn med morsmelken. En av hans foreldre skal ha lest Brochmann. Antagelig er dette et av punktene som det i dag er størst oppmerksomhet mot. Jeg garanterer: denne originale boken viser vei! Den trekker opp premisene for en ny økonomisk samlivsform! Det er forunderlig at det ikke er større etterspørsel etter den...

* Statistikk

Selvfølgelig trenger vi statistikk! Vi må beregne hva vi presist trenger for å få orden på reelle behov, våre inntekter og utgifter. Det gjelder ikke bare på mikroplan, på våre individuelle behov. Enda viktigere er det å få

orden på dette på nasjonalt og globalt plan (makronivå). Mange mennesker håndterer statistikk dyktig i dag. Men det er også mye misbruk. Alt i alt vet vi mye om de behov vi har, men realøkonomisk er statistikken på ville veier.

* Produksjonsstatistikk

Vi kommer ikke utenom statistikk over hva vi skaper av varer i landet. Det er våre inntekter. Men vi må også vite nøyaktig hva vi forbruker. Våre utgifter blir det. Vi vet nok mye om dette – bare ikke i realøkonomisk forstand. Vi tapper og tapper moder jord for ressurser, for å holde den pengeøkonomiske karusellen gående. I en ny økonomisk samlivsform forstår vi det omvendt, dvs. det som vi tar ut av naturen er vår gjeld. Ressursuttak er gjeld.

Det er nok stor oppmerksomhet rundt dette. Mange er bekymret for det høye forbruket vårt. Men vi tenker enda for lite realøkonomisk. Derfor viser heller ikke statistikken våre reelle inntekter og utgifter. Men likevel; statistikken over det som er av pengeøkonomisk interesse har vi kanskje altfor mye av.

* Samfunnsregnskapet

Utenom et regnskap som viser våre inntekter og utgifter på makroplan kommer vi ikke. Det er kartet som vi trenger for å komme ut av den fiktive og symbolske sfære som pengeøkonomien er fanget i. Tok vi i bruk samfunnsregnskapet er det en viss mulighet for at vi klarte å fordele verdens ressurser innen en rimelig grense. Det er ikke så mange som vet forskjellen på hva som er inntekter og utgifter i realøkonomisk forstand, dessverre!

Den 24. januar i år holdt jeg et

foredrag om dette. Interessant, sa tilhørerne...

Det skulle ikke være så vanskelig å få flere med på dette... Vel, samfunnsregnskapet er revolusjonerende!!! Jeg mener bestemt at det er det tekniske redskapet som skal til...

Erkjenne fellesinteressen

Fellesinteressen har med vår samhørighetsfølelse å gjøre. Mange er det som snakker om solidaritet... noen liker bedre å snakke om nestekjærlighet...

I alle fall har det noe å gjøre med vårt ønske om å ordne det sosiale slik at alle får det de trenger. Økobyer gror det frem over alt snart. Antagelig er det den livsformen som i øyeblikket synes å favne våre fellesinteresser best...

Økobyene forsøker å investere i fellesskapet ved å dele oppgaver og utfordringer med hverandre og ved å være til inspirasjon for andre. Disse menneskene ønsker å etablere bærekraftige samfunn med økologisk jordbruk, grønne virksomheter og lokale arbeidsplasser og ved å bygge klyngetun-inspirerte landsbyer, ... osv. Jo, fellesinteressen er økende i Norge! Det tror jeg er riktig å si. Sporene i så måte er mange! Fremtiden i våre hender har nå dratt i gang et økobyprosjekt i Bergen! Spenning! Har du lyst å vere med, kanskje?

Dekapitalisering

Totalitetsøkonomien ønsker å avskaffe kapitalismen. Det vil de gjøre ved et lønnsomt prisfall, dvs. ved å innrette seg teknisk slik at priser og lønninger går mot null.

Er det egentlig så vanskelig? Hvorfor trapper vi ikke ned? Hvor-

for beveger vi oss ikke mot nullpris? Alt er jo gratis i naturen! I prinsippet er vi vel alle for naturen. Derfor skulle det ikke være noen umulighet. Kanskje flere av oss burde utdype, skrive, tegne og fortelle om hvordan det i praksis skulle foregå???

Vel, interessen for å løse de problemområder som er knyttet til fordelings- og fattigdomsspørsmålet er stort. Det skulle være rimelig å tenke at de samme ville være med på et lønnsomt prisfall, om vi fikk det tydelig fortalt hva det går ut på!

Desentralisering

Totalitetsøkonomien forutsetter at vi

gjør det som så mange i Norge ønsker: ut på landet igjen! La folk bestemme sjølv! Sørg for at lokaldemokratiet fungerer... Jo, mange sier nok ja til desentralisering. Vi er på vei. Ja.

Konklusjon: Interessen for de alminnelige spørsmål som Totalitetsøkonomien bygger på er absolutt tilstede, kanskje økende. Antagelig er det økobyene, som det i dag er flere av både i Norge, Danmark og Sverige, favner vel nærmest utfordringene. Men vi må jobbe videre. Makronivå kommer vi ikke utenom.

Sommer- treffet

blir i år også lagt til
Stend Jordbruksskule, Bergen.

Kommer du?

Dato: 27/7–30/7

Samfunnsliv

Sosialpsykologisk avis

Organ for folkebevegelsen
for ny livsorientering
(Tidligere Samfundspartiet)

Bertram Dybwad Brochmann
grunnlegger

Dag Ove Johansen
8200 Fauske
tlf. 756 42 754

E-post: dagoj@online.no
redaktør

Grunnlagt
1931

Med i redaksjonen

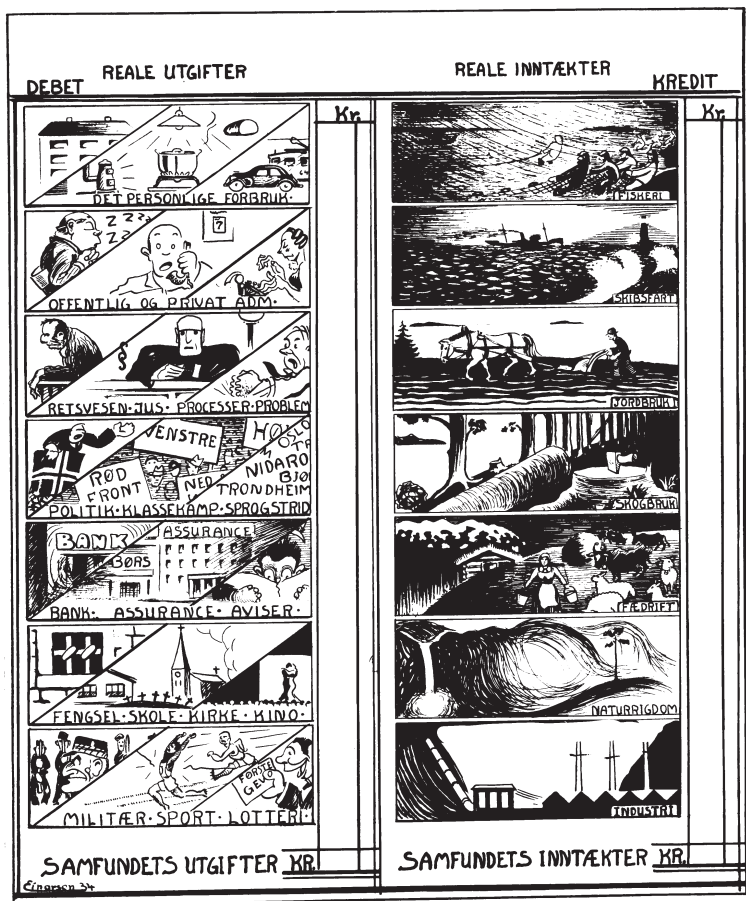
Astrid Strømme
Indre Sædal 16,
50 44 Nattland

Aase Brenne
Utløbakken 43
5260 Indre Arna

Anders Ryste
disponent og hjelperedaktør
6150 Ørsta

Ved innbetalinger benyttes
NB! Postgironr.: 0532.08.40645

Internett: www.samfunnsliv.no



Å vera i dette er livet verd

Blomar vogga,
stilt kviskra skogen,
godt det var å leva
og sjå når soli rann
og farga himmelens
skyer gyldne.

Skogblomen stod
med doggperlur vätte,
skire, ljuvlege,
femna av hugen
i sæle morgonstund.

Så mang ei kvide svann
med morgonsoli.
Det var ei glede som vann
i det å sjå Gud i naturi.
– Det var som å fødest,
alt var nytt: vesle blomen
og lauv på tre,
skire grøne blad
som eit barnesinn
åpnar seg for
– og undrast over.

A.E. Nyhus

LEDER

Hva er økonomisk frihet?

«Et nytt samfunnsregnskap hjelper oss til å fordele overfloden og få orden på samfunnet».

G.E. Bonde, 1966

Folk flest forstår mye penger som kilden til økonomisk frihet. Men slik er det *ikke* i en ny økonomisk samlivsform. En ny måte å forstå økonomi på må bygge på de økologiske kreftsløp. Det gjør Totalitetsøkonomien slik den er utformet av G.E. Bonde og Bertram Dybwad Brochmann.

Klimaendringene og den urettferdige fordelingen av verdens ressurser er et resultat av at vi bruker pengene på en feil måte. Et viktig poeng: Vi kommer aldri til å få nok penger til å løse utfordringene med!!!

Mye penger er altså ikke det samme som økonomisk frihet. Det er den motsatte situasjonen som er tilfelle. *Økonomisk frihet betyr at du i din livsstil har samme vilkår som i naturen! Der er alt fritt!* Det koster ingen ting i kroner og øre. Å ferdes på en landevei er således «økonomisk fritt». Solenergi, vann, luft, etc. har ingen pengeverdi (ikke kapitalisert). Det finnes i stor mengde fra naturens side, og det har ingen «markedsverdi». Det er som tilfelle med vilt, fisk som man fanger, og ville bær som man plukker. Man «betaler ingen ting for dem». De er ikke kapitalisert. I naturen eksisterer det derfor økonomisk frihet.

Hvorfor lærer vi ikke av naturen?

Hvorfor ordner vi ikke pengeøkonomien på den samme måten?

Handler det ikke om å snu? Det heter i fjellreglene at det er ingen skam å snu. Hvorfor gjør vi ikke det? Menner vi ingen ting med vårt miljøvern? Ønsker vi ikke å utvikle et bærekraftig samfunn?

Pengeøkonomien får vi orden på ved å:

- Dekapitalisere alle fiktive og bokførte verdier
- Organisere et lønnsomt prisfall
- Desentralisere for eksempel ved å utvikle økobyer (les B.T. 19/2 2005).
- Innføre et samfunnsregnskap som viser oss realøkonomisk hva som er reelle inntekter og utgifter i informasjonssamfunnet

Hvordan kan vi vite når vi har oppnådd økonomisk frihet i samfunnet? Økonomisk frihet har vi oppnådd når:

- det koster det samme å dekke sitt behov i klær som det koster å drikke vann eller tenne ild
- det koster det samme å ferdes på en landevei, som det koster å ferdes med jernbane
- det koster det samme å bo i et hus som det koster å bo i en hule
- det koster det samme å utføre eller la utføre et arbeid som å la solen skinne på seg og å plukke markens vilde frukter, da har menneskene nådd frem til økonomisk frihet og uavhengighet, til materiell frigjørelse. *Da koster det null å leve, og da koster det null å arbeide!* Fantastisk?

☐ Astrid Stømmr

Sommertreff på Stend jordbruksskule

Juli 27.–30. Bergen

Plutselig gikk det i orden! Vi var heldige. Vi fikk leie de samme lokalene på Stend Jordbruksskule, Bergen. Arbeidet med å skaffe foredragsholdere er i gang. Noen navn blir nye – og noen blir selvsagt bevegelsens egne krefter. Vil du holde foredrag? Ring, eller helst skriv i så fall til meg snarest. Målet er å få foredragslisten klar til seinest mai-utgaven av Samfunnsliv.

Romforholdene blir vel omtrent som i fjor. Prisene er vel heller ikke så mye forandret. Det er lov å sette

opp telt, og campingvogner er det god plass til.

Fredagen, kulturdagen, er det leiet minibuss til. Turen går til Abo-reet, et stort parkanlegg med både ville og nyttige kulturplanter. Området er antagelig større enn Gamle Bergen, stedet hvor vi var sist sommer i Bergen. I minst en time kan vi vandre omkring der.

Prøver også å virkeliggjøre ideen om en til to personer som kan bistå med sanger, dvs. synge for oss ettermiddagen/kveld på kulturdagen.

Det blir sanger fra den norske sangskatten, og kanskje blir jeg en av sangfuglene...

Astrid Strømme
Indre Sædalen 16
5098 Bergen
Tlf. 55 28 52 69
Tlf. 55 59 09 82

Redaktører 2005

JANUAR: Dag Ove Johansen
FEBRUAR: Astrid Strømme
MARS: Dag Ove Johansen
APRIL: Astrid Strømme
MAI: Dag Ove Johansen

JUNI:
AUGUST:
SEPTEMBER:
OKTOBER:
NOVEMBER:
DESEMBER:

Astrid Strømme
Dag Ove Johansen
Astrid Strømme
Dag Ove Johansen
Astrid Strømme
Dag Ove Johansen

Hvorfor er en ny samlivsform nødvendig som følge av vår tids materielle og åndelige utvikling?



Spørsmålet er selvsagt helt riktig, det er bare det, at i dag er mennesket så forkavet, at det ikke gir seg tid til å tenke etter hva som ligger bak slike spørsmål. Dagspressen spyr ut tonnevis av trykt papir. Radioen skravler i vei med dagsnytt og kronikker og andakter. *Mannen i gata får aldri tid til å tenke selv.* Vil en ha ham til å tenke, må en skake ham opp så han kobler ut dagsaviser og tidsskrifter, dagsnytt, kronikker og andakter. Og det er i dag all grunn til å skake opp folk, for vi formelig balanserer på kanten av avgrunnen. Og det er ikke de store og styrende som kan frelse oss fra katastrofen. All historie viser, at det nettopp var de store og styrende som drev sine folk ut i undergangen. Jo større de var, jo mer total var utsettelsen. Aldri har vel de store vært større enn i våre dager, og – *hva kan vi da vente oss?*

På denne bakgrunn ville jeg ha stilt spørsmålet slik:

Kan vi unngå død og undergang?

Som sagt, det var alltid «de store» som førte folket i undergangen. *Freden og utfrielsen kom alltid med Askeladden*, med mannen fra Ørkenen, men den selvlærde autodidakt – alltid på tvers av autoritetene.

Autoriteten er alltid akterutseilt

Autoritetene har alltid sin autorisasjon fra «de store» og styrende. Derfor er de alltid like farlige som «de store» selv. Ja, ofte er de verre, for de skal jo ikke bare tjene de styrende, de skal også lede dem, tenke for dem og sette deres og sine egne utlevde normer (villfarelser) i system.

Å tjene to herrer

Autoriteten har en dobbelt oppgave. Han skal overbevise både seg selv og sin herre om at han har rett og at han er uunnværlig. Dette er mer enn et menneske kan makte, derfor vokser livet fra ham, og han storkner i formalisme. Og om han en gang var en vidsynt fagmann, så blir han snart en utlevd skygge av seg selv. Og som det går med mannen, så går det med hans ånd og tanke. Det at ingen kan tjene to herrer er ikke tomme ord. Det er en dyp og almenyldig sannhet, en livslov.

Liket i lasten

Autoriteten er – og har alltid vært – liket i lasten. Han er like farlig enten han sitter på dommersetet, i labora-

toriet, eller han står i alterringen. Jo mer utkledd han er, jo verre er han. (Stakkars ungdom som må trekkes i konfirmantkapper i dette land. Aldri har han vel vært mer ille faren!)

De stores tragiske lodd

«De store» og styrende har aldri åpnet nye veier i den menneskelige utvikling. De autoriserte bare det som var og satte autoriteter til å rendyrke det. De ble alltid så store, at de mistet kontakten med livet og utviklingen. Og da var det jo rimelig, at de fikk det så travelt med å «styre» at de hverken hadde tid eller krefter til overs til å rådspørre livet. Om de så og forsto, at frukten ikke alltid var så bra, så trodde de at dårlige leiesvenner forkludret den gode hensikt.

Det vonde resultat er syndens sold

Og autoriteten med kors på magen trøstet med «synden er den vonde realitet som ingen kan unnfly». Det var ingen som rettet den stakkars oppblåste styrende og gjorde det klart for ham, at *synd er det vonde resultat*.

Autoriteten var – og er – leietjener

Til slutt kom han så langt fra livet og utviklingen at han hverken så eller forsto livsvoksteren. Alt så galt ut. Ingen andre enn han selv forsto noen ting. Ingen var å lite på. – Autoriteten haltet etter og støttet denne mistenksomhet til mennesker og for Gud, for det var jo Gud som hadde tapt oversikten og skapt det onde mennesket. – Autoriteten skulle jo stige i gradene og gjøre seg fortjent til høyere lønn.

Døden rydder alltid opp

Slik gikk det alltid. Den stakkars villførte styrende så det til slutt som sin store oppgave å redde det som reddes kunne. Så satset han alt på et kort – og tapte. Det bar rett inn i undergangen, der døden var en befrielse.

Liv er utvikling – utvikling er liv

Livet er i stadig vokster. Grunnlaget skifter, eldre former viker for nye. Steinaldermannen hadde liten aksjonsradius, og *familien* var den nære og naturlige enhet. Men etterhvert som fangstvåpen og redskaper ble bedre og fangstområdet større, tvang større enheter seg fram, *ætta* ble det sentrale. Men dyrking og

akerland fulgte fast bosetning, og *riker* vokste fram, først og fremst på fruktbare steder.

Hungeren var drivkrafta

Produksjonen var heller liten og begrenset, men folketallet vokste. En forsøkte å holde det i sjakk ved barneofring og «utsletting», men likevel ble det lite å leve av, og nøden tvang folkene til krig og plyndringstokter. Dette tvang på sin side fram bedre krigsvåpen og mer effektiv kampteknikk. Riker sto opp og gikk til grunne.

Så ble kruttet og stålet og metallene kjent og tatt i bruk, og det snudde opp-ned på meget av det tilvante.

Åndsliv føder åndsopplysning

Den utvidelsen av horisonten som oppdagelsen av de nye stoffene førte med seg, splittet etterhvert Middelalderens mørke. Livet og verden ble rikere og større, ja, så stor at det sprengte det årtusen-gamle livs- og verdensbildet (det ptolemeiske verdensbilde eller geosentriske system). I denne fase i utviklingen ble det rom for et videre syn med større perspektiver (det kopernikanske verdensbilde eller heliosentriske system).

Samlivsformene måtte skifte

Under disse nye perspektiver ble verden mangedoblet i utstrekning i den menneskelige bevissthet. Menneskets plass ble mindre dominerende. Menneskene ble mer like. Det ble ikke slikt spillerom for klasesyn og standsforskjell som tidligere. Under dette nye livssyn var det naturlig at arbeidsslaven krevde sin rett ved siden av de andre samlivslag. Tiden var svanger og ga ham det opp i fanget, så han nærmest bare hadde å ta imot plassen ved matbordet og ved rådsbordet. De store styrende som motsatte seg dette, ble ført til skaffottet, og deres autoriteter med dem.

Massene ofret til nye «store», støttet av nye autoriteter

Men massen med dens sviktende erkjennelse har aldri kunnet styre seg selv. Folkevalgte «store» ble satt til å styre etter massens vilje. Nye autoriteter – opplært og forankret i det gamle – ble gjerne rådsherrer. Men de var verre enn de gamle, for de skulle jo nå både tjene den store og den blinde masse.

Bølgene i folkehavet følger også naturlovene

Når det ble så store omveltninger i samlivsstrukturen, så måtte det jo også bli store bølger. Krig og borgerkrig har alltid fulgt i revolusjonenes og reformasjonenes kjølvann.

Tiden er svanger

Kjennskapet til nye stoffer og en enorm teknisk ekspansjon har igjen utvidet livsbildets ramme radikalt. Psykisk forskning har også avdekket nye dybder i sjeledypet. Erkjenningen av åndslivets suverenitet har satt et avgjørende skille mellom mennesket og dyret. *Det er sjelsev-*

nene som er det avgjørende, ikke hudfarge og levevilkår. Ved den beskjedne opplysning ved inngangen til Den nyere tid ble faktisk menneskets plass i verdensbildet redusert. Vår tids viten og tekniske triumfer har gitt oss en større sjanse til å gjøre oss gjeldende i den skapende utvikling. *Men den første oppgave, og den grunnleggende erkjennelse, må være, at alle mennesker er like – at menneskeheten er en eneste familie.* Det er dette som besvangrer tiden, og gir de fargede folkeslag friheten opp i fanget.

Frigjørelsen kan ledes men ikke stanses

De omveltningene vi står overfor, vil også avstedkomme store bølger i folkehavet, slik vi ser det i Afrika og Asia og ellers rundt om i verden. Å stanse disse bølger er livsfarlig. – Det den hvite autoritet ikke maktet i sitt eget land, det og nettopp det – føler han seg kallet til å gjennomføre hos de fargede folkeslag. Men slike bestrebelser er dømt til å mislykkes. Blinde ledere kan lett lede disse massekreftene inn på uønskede veier, så de sporer av og vender seg mot oss, mot Europa.

Det er denne risiko jeg sikter til, når jeg spør:

Kan vi unngå død og undergang?

Når arbeideren frigjorde seg, vendte han seg jo først mot sin herre, han som hadde undertrykt og utnyttet ham. Det var en naturlig reaksjon, og er det ikke også rimelig å anta, at de fargede folkeslag også vil vende seg mot sine undertrykkere, de hvite?

Hva har vi da å stille opp mot denne fare?

De blinde «store» tar alltid feil

De «store» styrende og deres autoriteter var og er alltid de samme. Nå som før, ser de djevelen i andre mennesker. Som lensherren ved overgangen til Den nyere tid, stirret seg blind på den samlivsform som var, tvilholdt på den, og satset alt for å bevare den – slik er det også med dagens store herrer.

Men, livet vokser alltid videre

Men bak skaffottet og redselsstyret grodde det fram en lykkeligere tid. I sin vokster befri livet seg alltid for utvekster og bakstrev. Romerriket smuldret hen. «Den hellige allianse» maktet en gang ikke å demme opp for en norsk frigjøring. – Kan da FN stanse berettigede reisninger i Afrika, Kina og Cuba?

Livets utvikling er allmektig

Krutt og kanoner kunne ikke stanse «pøbelen» i Paris i 1789, for bak kanonene sto det livet hadde «veiet og funnet for lett». Det var dømt og måtte falle tross glitter og «makt».

Atomkreftene er naturkrefter i livets tjeneste

Det samme gjelder i dag. Atomkreftene er også naturkrefter. Satelittene er åndsfødte. Ingen av dem lar seg med hell bruke til å stanse den evigvarende utvikling. Enten det nå er

FN eller NATO eller SATO, så kommer de alle til kort om de (og når de) forsøker å stanse tidens hjul. Selv dollaren blir for lett.

Finn fram til livslinjen i utviklingen

Det er bare en vei å gå: *Å finne fram til en ny og riktigere samlivsform som gir likeverdig rom for alle jordens folkeslag, en samlivsform som ikke bygger på kravsmentalitet og herskerånd, men på virkelig og sann egoisme; denne: Alt du vil at andre skal gjøre mot deg, det – og bare det – skal du gjøre mot dem.*

Åndslivet er det avgjørende

Det var inderst inne det som var den bærende ide bak revulsjonen (den franske og alle andre), og som overlevet terror og redselsregimet og befruktet Europas åndsliv, som igjen ryddet veien for en riktigere samlivsform.

Noe annet alternativ har livet aldri stilt, hverken i det små (individuelt) eller i det store (kollektivt).

Stillstand er døden!

Hvor går så veien, vil du vite, og du tør ikke flytte deg av flekken. Det er nettopp det som er din ulykke. Det er nettopp det dine autoriteter har skremt deg til, og ønsker: «Rolig, rolig, rolig!» Men det er døden for deg og for dine og for din ætt. Livet var og er og blir evigvarende vokster og utvikling. Stillstand var og er døden.

Kjenn treet på fruktene

Alt er bedre enn stillstand. Forsøk ærlig alle muligheter, og rådspør livet selv. Er fruktene bitre, så forsøk noe annet. En gang vil du høste de gode frukter, livets rike velsignelser, rikere enn du forsto å drømme om i dine villeste dagdrømmer!

Kursen er gitt

For to tusen år siden gikk det en sannhetssøker gjennom livet. Han skrev ikke. Han gjorde bare godt og lærte og rettet. Men han ble hånet og spottet og henrettet av autoritetene. Tolv fiskere bar hans lære videre. Om de kunne skrive, vet jeg ikke, og det interesserer heller ikke, men også de ble pint og drept, de fleste av dem. Selve «allmakten», Romerriket (som nyss hadde mantallført «hele verden»), reiste seg i bitter vrede mot fiskerne og deres disipler. Men Jesu lære vokste ut over Romerrikets ruiner og befruktet all verdens åndsliv, for Jesu lære er full og riktig samlivslære.

Vår menneskelige erkjennelse vokser

Under det snevre verdensbilde og livssyn som rådde i de første 1500 årene, var det rimelig at mennesket ikke var modent til å praktisere Kristi samlivslære på langt nær. Men med det utvidete syn som nye perspektiver førte med seg, ble det rom for sannere forståelse av det kristne livssyn. Og når utviklingen atter har flyttet verdensbildets ramme, så må det jo åpne for videre utsyn, som avdekker nye muligheter og naturmøvendig stiller oss overfor både uane-

Fredsviljen:

Hva kjennetegner internasjonal våpenhandel?

Alexander Harang

Verdens totale militære forbruk beløper seg i dag på ca 936 mrd USD. Omkring 50% av verdens militærbudsjetter brukes til kjøp av nye konvensjonelle våpen. Når vi snakker om verdens totale våpenhandel snakker vi altså om størrelser i 470 mrd USD klassen. Dette inkluderer våpen som er kjøpt fra innenlandske produsenter så vel som internasjonal våpenhandel. Denne summen inkluderer utgifter til kjøp av våpen, forsvarsteknologi og produksjonsrettigheter til forsvarsmateriell.

Fra Fredsviljen 3/4 2004

Den totale verdien av den internasjonale våpenhandelen var i 2003 på 34 milliarder dollar. Ca 22 milliarder av disse dollarne brukes årlig på innkjøp av våpen av land i Afrika, Asia, Midt-Østen og Latin-Amerika. Tallet er for stort til å fatte i sin helhet, men for å illustrere omfanget kan det nevnes at FN regner med at ti milliarder dollar i året er nok til å sikre universell grunnskoleutdanning globalt. Våpenhandel er verdens største business, kanskje med unntak av narkohandel. Uansett er våpenhandel verdens største legale business.

I rent handelsvolum domineres verdens våpenhandel av USA, Russland og Kina. Bruker man imidlertid andre mål, som for eksempel handelsvolum pr capita, er Norge verdens største våpeneksportør.

Korrupsjon og «monkey business»

Normene for hva som er legal business er litt annerledes når det kommer til våpenhandel enn ved annen legal handel. 50% av verdens korrupsjon finner sted innen denne bransjen, selv om denne bransjen ikke teller for mer enn ca 1% av den totale verdenshandelen. Internasjonal våpenhandel er med andre ord verdens mest korrupte bransje, gjennomsyret av alle mulige smøringsmetoder – og nå snakker jeg altså utelukkende om den *legale våpenhandelen*.

Den *illegale våpenhandelen* kommer altså i tillegg til den legale, men er av langt mindre verdi. Dette skillet er som oftest lite relevant å forholde seg til når man analyserer våpenhandelen på strukturelt nivå. Så godt som alle våpen som i dag betraktes som illegale startet sin turne på det internasjonale våpenmarkedet som legale våpen. Skillet mellom legal og illegal våpenhandel er derfor ganske så søkt i praksis. Det er ofte hårfinne skillelinjer mellom den legale og den illegale våpenhandelen. Uansett hvilken side av denne skillelinjen du står på, vil du forholde deg til en eksepsjonelt skitten bransje – den mest korrupte av dem alle. Ikke nok med at man handler i midler til destruksjon, men man gjennomfører også denne handelen på en skitten måte.

Den internasjonale våpenhandelen har utviklet seg sterkt på tross av nedgangstidene i verdensøkonomien. I tiåret mellom 1970 og 1980 ble den tredoblet, mens verdenshandelen bare økte med 50%. Denne utviklingen har ikke vært entydig opp igjennom historien, men på 2000-tallet er vi tilbake i dette sporet. Det er med andre ord ikke nødvendigvis disponibel kapital alene som ligger til grunn for investeringer i våpen.

I den internasjonale våpenhandelens verden er altså moral og etikk ingen selvfølge. Midt

oppe i dette står Norge som forsvarer og opprettholder av ordenen. La meg si det først som sist: glem alle myter dere har hørt om at Norge er en såkalt fredsnasjon i denne sammenheng. Vår rolle i internasjonal våpenhandel beviser det stikk motsatte. Vi er verdens ellefte største våpeneksportør målt i handelsvolum, noe som gjør oss til en stor bidragsyter til verdens mest destruktive business. Per innbygger er vi verdens største eksportør av våpen. Det siste taler vel for seg selv.

En bransje med negativ samfunnsøkonomisk effekt

Det er ikke nødvendigvis den markedsøkonomiske fortjenesten på salgene som er viktigst for de landene som eksporterer våpen. Moderne våpen er svært dyre å utvikle, og om de bare produseres for eget forbruk, kan stykkprisen bli uakseptabelt høy, spesielt for små land med lite nasjonalt forbruk som Norge. Derfor legges det ofte opp til at våpen skal eksporteres allerede fra det øyeblikk vi bestemmer oss for å utvikle dem. Dette gjøres altså for å dekke utviklingskostnadene. Om våpnene selges til andre land blir det flere enheter å fordele utviklingskostnadene på, og stater som den norske vil derfor i praksis sponse våpenindustrien i enda større grad enn om våpnene går til eget bruk. Det blir altså ofte en betingelse for satsing på nye våpen at de kan eksporteres. Dette gjelder for eksempel med tanke på utviklingen av Pingvinraketten, hvor man fremdeles eksporterer våpenet med det formål å dekke utviklingskostnadene fra 70-, 80- og 90-tallet.

Stort sett skjer slikt på grunn av strategiske interesser. Sikkerhetspolitikk overkjører all annen politikk, og våpenhandel handler mest av alt om sikkerhetspolitikk. Ved siden av dette handler det ofte om næringspolitikk og distriktspolitikk.

Våpenhandel i et nord-sør perspektiv

De fem faste medlemmene av FN's sikkerhetsråd – USA, Storbritannia, Russland, Frankrike og Kina – står for ca 85 prosent av verdens samlede våpeneksport. 66,7 prosent av all denne eksporten går til land i Sør. Dette gir våpenhandelen en viktig Nord-Sør-dimensjon. Det er stormaktene og de rike landene som bevrer de fattige. Våpnene som sendes til Sør er i mange tilfeller en primærårsak til at fattige land forblir fattige. I 1994 ble det anslått at ca en femtedel av utviklingslandenes samlede gjeld skyldtes kjøp av våpen. Gjeldsvanskelighetene er imidlertid mange steder små i forhold til problemene med bevæpnede menneskerettighetsforbrytere og antidemokratiske krefter som fjerner grunnlaget for bærekraftig utvikling.

Våpen og bærekraftig utvikling

Tilgang på våpen kan selvsagt bedre et lands sikkerhet i mange tilfeller. Likevel er det liten tvil om at sammenhengen mellom våpen og sikkerhet bare inntreffer dersom statens våpenpolitikk sees i forhold til landets bredere utviklingsbehov og innbyggernes menneskerettigheter. Uansvarlig våpenpolitikk kan, og vil, føre til underutvikling. Hovedgrunnen er at våpen i gale hender som oftest oppmuntrer uansvarlige og dårlig trente soldater til å undertrykke sitt eget lands innbyggere, brutalt utnytte et lands ressurser og fører generelt sett til økt voldsbruk i samfunnet.

Amnesty International offentliggjorde i juni 2004 en rapport om hvordan våpensalg påvirker bærekraftig utvikling. Rapporten konkluderer med at det er «sjokkerende at så få land tar seriøse hensyn til hvordan deres våpeneksport påvirker utvikling». For Norge, som ligger på verdenstoppen i både utviklingshjelp og våpeneksport per innbygger, bør denne rap-

porten være en alvorlig vekker. Et stort paradoks er at vår regjering's utviklingsmelding og strategiske rammeverk for fredsbygging i stor grad viser forståelse for at nedrustning og ikkespredningsspørsmål er relevant for Sørs utvikling, samtidig blir ikke dette sett i sammenheng med vår rolle som en av verdens ledende våpeneksportører.

Penger brukt på kjøp av våpen betyr samtidig mindre kapital tilgjengelig for bruk på helse og utdanning. Syv av verdens utviklingsland bruker mer på militæret enn utdanning og helse, nærmere bestemt Oman, Syria, Burma, Sudan, Pakistan, Eritrea og Burundi. Prioriteringen av militære midler gir tapte muligheter for investering i bærekraftig utvikling. Et eksempel er Indias bestilling av 66 Hawk-jagerfly fra det britiske selskapet BAE i 2002: Verdien av bestillingen var 1,5 milliarder dollar, noe som tilsvarer finansiering av medisiner for 11 millioner AIDS-pasienter i ett år. India har over de siste fire årene gjennomført serier av slike våpenbestillinger i milliardklassen. Mer graverende tapte investeringsmuligheter oppstår når væpnet konflikt ødelegger for bærekraftig utvikling direkte. Konflikten i Nord-Uganda koster for eksempel landet minst 100 milliarder dollar årlig, midler landet åpenbart ikke har råd til å miste.

Norsk eksportpolitikk strider mot norsk utviklingspolitikk

Det er ingen selvfølgelig direkte sammenheng mellom våpenimport og fravær av bærekraftig utvikling. Det er klart at dersom en stats våpen bidrar til å skape stabilitet og sikkerhet, kan dette ha en positiv innflytelse på landets utvikling. Samtidig fører opprusting i utviklingsland altfor ofte til *mindre stabilitet og sikkerhet*, ikke mer. Dette er naturligvis spesielt viktig i land der det er krig, hvilket er en viktig grunn til at Norge har et lovforbud mot å eksportere våpen til slike land. Likevel bedriver våre allierte slik eksport i stor stil. Sett med norske øyne, er det interessant at Norges hovedsamarbeidsland i bistandsøyemed ofte er mottakere av våpen fra NATO-land. USAs eksport til Colombia, Nepal, Filippinene og Israel er en kjent sak. Tsjekkia eksporterer våpen til Mosambik, Tanzania, Uganda, Zambia, Bangladesh og Nepal, altså seks av Norges syv hovedmottakere av norsk bistand (det siste er Malawi). Den tsjekkiske eksporten er verdt millioner av dollar.

Hvor mye utvikling denne eksporten eventuelt saboterer er vanskelig, hvis ikke umulig, å anslå. Like fullt er sammenhengen mellom tilgjengelighet av våpen og fravær av utvikling godt dokumentert, og derfor bør Norge aktivt motarbeide slik uansvarlig våpenhandel. Det minste man kan gjøre er å forsikre seg om at det ikke er *norskproduserte våpen som føres inn til Norges bistandspartnere*. Til og med på dette enkle punktet svikter norsk eksportpolitikk.

Problemet med våpen i forhold til bærekraftig utvikling vil være stort så lenge internasjonal våpenhandel ikke reguleres bedre enn tilfellet er i dag. I tillegg til det som er nevnt ovenfor, inkluderer tsjekkernes eksportliste de siste tre årene Eritrea, Elfenbenskysten, Sierra Leone, Den demokratiske republikken Kongo, Zambia, Zimbabwe, Iran, Israel, Filippinene og Syria. Slovakias eksport inkluderer blant andre Bangladesh, Syria, Iran og Israel. Tsjekkia er igjen regnet som en av våre nære allierte, og kan dermed motta norsk forsvarsmateriell uten å gi noen formell garanti for at disse våpnene reeksporteres til områder hvor Norge mener de ikke bør havne.

Internasjonale restriksjoner på våpenhandel

Effektene av internasjonale restriksjoner på salg av våpen er totalt sett svært små, nesten

irrelevant etter mitt syn. Med dette mener jeg at de vestlige stater som vil produsere våpen for salg er stand til å gjøre det, og at de i praksis får solgt disse våpenene til akkurat hvem de vil slik systemet fungerer i dag. Det er bare viljen det står på. Det er mange grep som må tas for at internasjonale restriksjoner skal få særlig praktisk effekt, og disse grepene må samkjøres innen nasjonal, regional og internasjonal lovgivning for å kunne fungere effektivt.

I verden i dag har vi riktignok en del eksportkontrollregimer. Dette er avtaler om retningslinjer for våpeneksport som har som formål å hindre at våpen spres til mottakere eksportørene helst ikke vil selge våpen til. I hvert fall ikke direkte.

Blant de mest sentrale ikkespredningsregimene er Wasenaar-overenskomsten som USA, Russland, de fleste medlemme av NATO og mange tidligere medlemmer av Warszawapakten inngikk i 1995. Siktemålet med dette eksportkontrollregimet er å hindre eksport av militær høyteknologi til land med et tvilsomt rykte. Denne overenskomsten kommer i tillegg til samarbeidet mellom mange av de samme landene innenfor Regimet for eksportkontroll av raketteknologi. Målet er her å hindre spredning av teknologi og utstyr for utvikling av langtrekkende raketter. Utenom dette har vi konvensjoner som setter restriksjoner i forhold til en rekke typer ABC-våpen.

Når det gjelder forbud mot spesifikke våpentyper har det vist seg mye mer effektivt i praksis enn diverse eksportkontrollregimer. Dette er fordi brudd på forbud mot en type våpen er lett å oppdage, og kontrollregimene leker derfor ikke like ille som de som er bygd for å kontrollere spredning av ellers lovlige våpen. Som en del av Konvensjonen om inhumane våpen fra 1980 ble det i 1995 oppnådd enighet om å forby bruk av laservåpen i den hensikt å blinde personell. Våren 1996 ble det også oppnådd enighet om begrensninger på bruk av landminer. Disse forbudene har vist seg effektive.

For å vise noen av de legale utfordringene ikkespredningsregimene i dag står overfor vil jeg gi et eksempel i forhold til internasjonal håndvåpenspredning. Håndvåpen er den våpenkategorien som forårsaker mest død av dem alle. Det er denne typen våpen som oftest benyttes til drap og menneskerettighetsbrudd i dag. De viktigste problemene med å få kontroll over våpenhandelen med denne type våpen er som følger:

– Håndvåpenprodusenter kan søke kontrakter i land hvor subsidiene til våpenindustrien er høye og kravene om eksportlisenser er minimale. Ettersom våpenhandelen globaliseres er også mulighetene for å finne smutthull i de nasjonale lovverk flere. Bedrifter kan unngå strenge regler i ett land ved å produsere våpen på lisens i et annet land.

– Grunnet mangelfull nasjonal og internasjonal lovgivning på området, kan våpenhandlere organisere salg og kjøp av våpen mellom to fremmede land uten å søke tillatelse fra sitt hjemland. På denne måten kan overskuddslagre av våpen fra den kalde krigens dager ende opp hos geriljagrupper, paramilitære grupper og barnesoldater i Uganda, Kosovo, Colombia eller Kongo.

– Svært få land gir ut opplysninger om hvilke bedrifter som eksporterer hvor mye til hvem. Begrunnelsen for å holde opplysninger tilbake er hensynet til nasjonale næringsinteresser. Uten denne typen informasjon vil man ikke kunne stille industrien til ansvar for deres aktiviteter på en skikkelig måte.

Disse punktene belyser grovt sett det som må endres for å få internasjonal våpenhandel under noenlunde kontroll.

VIL DU BYTTE?

Bli medlem av Bergen Byttering!

I Bergen Byttering får du mulighet til å bytte en gammel frakk mot en ny hårfrisyre, en sykkel mot tre timer i tysk konversasjon, en sofa mot en bløtkake og to cd'er.

Bergen Byttering ble startet av Fremtiden i Våre Hender i Bergen i 1995. Byttingen gir folk muligheten til å bytte ting og tjenester med hverandre uten at det er penger involvert. Informasjon om hva man kan få, og hva folk ønsker seg, formidles til medlemmene på internettssidene www.byttering.no. Der kan de velge og vrake, og når et bytte er gjort, blir det betalt med såkalte takk, byttingens egen valuta som tilsvarer en krone. På den måten trenger man ikke bytte ting og tjenester mot hverandre, man gir til noen og får av noen andre, og alt reguleres på medlemmenes konto på internett siden.

Du kan melde deg inn i Bergen Byttering på sidene www.byttering.no. Livstidsmedlemskap koster 50 kroner. Framtiden i Våre Hender administrerer byttingen.

POSITIVT MED BYTTERINGER:

- miljøvennlighet:** Man fortsetter å bruke de gamle tingene istedet for å kaste og kjøpe nytt
- livskvalitet:** Man får bruke av de evnene man har, og flere får glede av dem.
- nærhet:** Man kommer i kontakt med flere mennesker.
- økonomi:** Man sparer penger.

www.byttering.no

Kontakt/info: Framtiden i våre hender, Bergensavdelingen, tlf. 55 300 665
E-post: fivh-b@online.no www.fivh.no/Bergen

Fulltreff

Treffende sagt av en trønder, ble dette svar som viser kjernen, med rette.

«Bli med på møt' i Steinkjer, i mårrå.
Du får kjør' med oss,
når vi ska' færrå.»

«Koffer ska' æ med
på møt' i ei sekt?
Kæm bli ber'
om dæm bli med på slekt?

Nå aint'less ser æ itj
at dæm bli'
dæm som går dit,
te' kvar ti'!»

Svein Otto Hauffen

Krigsmaskin på larveføtter

Trøndernytt – for hele landet

Svein Otto Hauffen

Overskriften har til dels bokstavelig såvelsom billedlig relevans, for to følgende sammendrag fra Steinkjer-Avisa.

3) «Gaven til oss» – et bidrag av Steinkjer-kunstneren Svein Tore Øyen.

1) Følgende: Utdrag fra lederartiklen:

I forbindelse med den store øvelsen «Battle Griffin» har Forsvaret gjort oppmerksom på at også sivilebefolkningen kan komme i nærkontakt med noen av soldatene. Den siste uka har vi sett dem på nært hold til og med i Steinkjer sentrum, der de har sneket seg fram rundt Breidablikk kafe, kirkevegger og tårn. Ingen hadde vel trodd at kontakten med de stridende parter skulle bli så nær som tilfellet var i Grong. Et ektepar fra Formofoss ble regelrett overkjørt av en 40 tonn tung stridsvogn. Det gikk heldigvis bra med paret i bilen. Sjøføren kommenterte hendelsen på følgende måte: «Det var litt trangt i kupeen». Sånn kan det også sies på nordtrøndsk vis. Samtidig legger vi merke til at Inge Ryan kritiserer hele øvelsen. Norge bør ikke øve krig, men satse på diplomati og samtale for å løse konflikter i verden, mener stortingsrepresentanten. Kristin Krohn Devold er for opptatt til å gi ham svar akkurat nå.

Smil og tårer –

2) Er fra journalist Arve Erlandsens ukerevy. Hvor han bl.a. gir en kort sammenfattende omtale av noen av Steinkjer-veteranen Terje R. Johnansens dramatiske opplevelser i krigens brennpunkt.

Smil og tårer – ja, det har enkelte begivenheter gitt anledning til den siste uka. Eksponenten for smilet og livsgleden har gårsdagens 90-år-jubilant Henki Kolstad stått for. Tårerene kom da historien om de tyske konsentrasjonsleirene i sin alminnelighet og Auschwitz i særdeleshet rullet over tv-skjermen. På en ny påminnelse om at det er historiske fak-

ta om død og fornedrelse, om menneskeforakt og nasjonalisme, vi aldri må glemme.

Livet i dødsleiren i Polen fikk også minner til å strømme på. De mange møter med for eksempel Steinkjer-mannen Terje Johansen. I slutten av mars 1942 gikk han om bord i en av de 10 Kvarstad-båtene som skulle seile fra Gøteborg til England. Den aktive, sterke og dyktige idrettsgutten på mellom 20 og 21 år ville over til England. Men båtene ble møtt av tyske sjøstridskrefter i åpent farvann. To skip klarte å ta seg tilbake. To kom gjennom til England. Seks ble senket. 19 nordmenn omkom mens 233 ble sendt direkte til de tyske konsentrasjonsleirene. En av dem Terje. Om bord var også en ung sersjant, 24 år gamle Bjørn Egge. Mellom de to oppsto det livslangt vennskap. De ville overleve – og gjorde det etter opphold og dødsmarsjer i Polen og Tyskland som ikke ord kan dekke.

Egge var den intellektuelle som ble general, militærattasje i Moskva, kommandant på Akershus og president i Røde Kors. For Terje ble livet hardere, men han fant styrke i troen – det var hans redning når vonde opplevelser trengte seg på.

Jeg har møtt dem begge. To gode venner på 83 og 87 år. Medmennesker verd å lytte til – og mange er det som burde gjøre det. For fortsatt finnes det blant oss personer som benekter de brutale og blodige realiteter fra den gang da...

* * *

Det var forresten midt under den fire år lange krigen at Martin Tranmæl dukket opp i Steinkjer. Holdt friluftsmøte i Furuskogen for å komme nært nok til militærleiren.

– Arbeidernes oppgave er å desorganisere militærvesenet, og en eventuell mobilisering her i landet måtte møtes med direkte aksjoner og streik. Sa den landskjente agitator og redaktør.

Og i mens ruller panserbrigadene og kronene sine ville veger i Midt-Norge. Det utrolige er at dette virvaret har Forsvaret oversikt over fra time til time, fra krone til krone. **Men å få orden på et budsjett** – nei, det klarer ikke hverken statsråd

eller forsvarssjef!

Gaven til oss

3) Kunstmaler og skulptør Svein Tore Øyen, kom tidligere til orde i et interessant intervju. Det kunne også leses i Alternativt Samfunn 3/2002. I sin presentasjon, skrev Even Lorch-Falch bl.a.:

«Hans have i Flathaugveien 4, er en ren åpenbaring av havearkitektur og plantevariasjoner i en slags terrasseform på tomte hans, som før 1974 tilhørte kunstmaleren, lyrikeren og redaktøren Emil Lorch-Falch, far til Alt. Samfunns red. Interesserte er hjertelig velkommen til å ta en titt på Svein Tores og Gulla Øyens hage, som er blitt berømt i distriktet.»

Her følger «Gaven –», S.T.Ø.s førnevnte livsbejaende betraktninger.

Jeg ser i alt som skjer, spirer, vokser og tror på jorden: En uuttømmelig kilde til skjønnhet, renhet og harmoni. Livets hage er for alle. Den guddommelige ide som universet åpenbarer, til undring, inspirasjon og glede.

Kommer oss i møte med taus mildhet.

Alltid sann alvorlig, streng og gavmild.

Feilene og villfarelsen er alltid på menneskets side. Den evige visdom skjuler seg ofte for vår forstand, men kan glimtvis åpenbare sine «hemmeligheter» for den som «ser og hører» gjennom sitt hjerte.

Det finnes en fred, hvor verdens larm ikke kan forstyrre og fortrenge. Noen stille steder vi alle før eller siden har «vært innom». En varsom hvisken til et åpent sinn. Kanskje du sto ved en eldgammel, grov stamme, som løfter sin krone mot lyset. Eller du satt i stillhet og hørte sangen fra en fjellbekk – eller sto i stormen hvor bølger knustes mot klippene, du ser et stjerneskudd, en rose som åpner seg. Du så dypet i ditt barns øyne.

Øyeblikk og minner vi gemmer i hjertet, venner vi vant uten ord.

En urgammel fred, vitnesbyrd om noe mye mer, som vi bærer i oss. Som sjelen kjenner, som vi ikke har mistet, men ofte glemt. Finn den igjen, og igjen, så ofte du kan. I ly for verden, til deg selv og dine.

S.T. Øyen

Hvorfor er - - -

de muligheter (sjanser), men også skremmende risiko dersom vi tar feil, eller ikke drister oss inn i *det nye fjertede land, som etter hvert suger alle livsmuligheter inn til seg.*

Det var alltid profetene som viste vei

Den akademisk forflatede vitenskap har aldri nådd å bryte virkelig nye veier i livsutviklingen. Det var alltid profeten, mannen med den intuitive sans, som fornam livets kallen og bar det ut til en i sjelen hungrende menneskehet. Den akademiske autoritet er alle vegne for sent ute. Derfor er han alltid å finne på dødslinjen når noe nytt bryter gjennom. Og nettopp derfor er han også alltid til stede, verdig og utkledd, når profetens grav smykkes – den

profet som hans åndelige far stenet og lot ligge.

Brochmanns nyorientering er langt på vei riktig

Det var erkjennelsen av vår tids dyptgripende tidsskifte, som fikk B. Dybwad Brochmann til å granske sin Bibel på ny, og han oppdaget at den ikke var en bok om «Jammerdalen her og gullgatene hisset», men en gudsinspirert bok om menneskelig samliv, og når en i dag skal tale om nødvendigheten av en ny samlivsform, så kan en ikke unngå å – iallfall – peke på denne norske åndshøvding og hans livsverk. Dette så meget mer som hans tanker stadig finner større og større gjenklang blant det tenkende intellekt i alle land, eller disse kommer fram til slutninger som ligger Brochmanns tanker nær.

K.F. (1961)

PAVENS DØD

Jesus bekjempet gjennom hele sitt liv de religiøse autoriteter. Dette førte til henrettelsen på korset. Paven har vært et overhode for den katolske kirken. Gjennom historien har den katolske kirken vært kjent for den grusomme inkvisjonen, der mennesker som har vært uenig i dens lære, ble pint og henrettet i Guds navn. Under den andre verdenskrig, spilte den katolske kirken en viktig rolle for å berge krigsforbrytere fra nazistenes rekke. En av historiens verste krigsforbrytelser ble begått i Rwanda. Her ble 800 000 drept i borgerkrigen, der begge parter tilhørte den katolske kirke.

Den katolske kirken med Vatikanet og paven representerer den sterkeste økonomiske makt i verdenshistorien. Hadde Jesus gjenkomst ha vært en realitet, ville han helt klart ha renset Vatikanet og alle andre kristne maktsentra slik han i sin tid renset templet.

Verdens kristne dyrker Jesus bare i navnet. Hans lære bryr de seg lite om. Jesus hadde aldri godtatt en katolsk pave - slik han heller aldri ville ha godtatt noen annen religiøs leder for menneskene i dagens samfunn. Alt sammen skal nemlig komme innenfra mennesket selv.

DOJ

Hvilken betydning vil en ny samfunnsorden ha

– i forhold til den hedenske interesse motsetningens splittende hedenske verden vi i dag lever oppe i?

Hvis mammonsystemet, maktsystemet – voldssystemet, herske- og styresystemet ikke hadde eksistert, hadde verden i dag vært en enhet – uten landegrenser og nasjonalitetsgrenser, – med felles interesser for alle jordens folkeslag.

Alt daglig kjævl om interesse motsetninger, alle ørkesløse diplomatiske forhandlinger hadde vært overflødige. Alle spørsmål om grensetvister, maktspørsmål, «nasjonalisering» av Suezkanal osv. ville vært utenkelige og overflødige.

Og på det økonomiske område med ny og reell samfunnsøkonomi: All lønnskamp og priskamp, all utslusing og rentekamp, all skattlegging og utplyndring, alle «problemer» om «overproduksjon», skuddpremie på

grisunger osv. ville vært overflødig. – *Alt ville ha ordnet seg av seg selv* – etter det sivile og fredelige behov i det menneskelige samkvem.

Alt militærvesen, alle veldige rustningstiltak, alle veldige militærbudsjetter og militærøvelser, stående hærer, atombombelagre, ødeleggelse av ungdommens og menneskenes tid – ville vært en saga bare – og menneskene kunne samle sin kløkt, sin kunnskap og innsikt om *fredelige sysler* til beste for menneskenes almene vel. Frihet, fred og velstand vil herske på jorden.

Tenker vi denne tanke gjennom blir det overveldende klart, hva ny samfunnsform vil bety for verden – om denne grunnlegges på de av Kristus angitte prinsipper.

G.E.B.

Leserinnlegg:

Norsk nettverk mot psykiatre

I 1999 fikk Norge en ny lov om psykisk helsevern. Lo-ven er en overgrepslov som må avskaffes. Norsk nettverk mot psykiatri arbeider mot psykiatriens helsenedbrytende behandlingsmetoder, tvangsinnleggelse, tvangsmedikasjon, reiming, isolering, institusjonalisering, psykofarmakamedikasjon, elektroshjokk, og for et humant, medikamentfritt psykisk helsevern som respekterer mennesket som en helhet av psykiske, mentale, sosiale og samfunnsmessige egenskaper.

Psykiatriens historie er historien om mer enn 100 år med overgrep, mishandling og tortur. Psykiatriens "far" Wilhelm Wundt, professor i psykologi ved Universitetet i Leipzig i Tyskland, erklærte i 1879 at det ikke finnes noen sjel og at mennesket bare er et høyerestående dyr som kan kontrolleres av "vitenskaper". Psykiatrien betrakter altså mennesket som en sjelløs, mekanisk robot – og behandler det deretter. Historien fortsetter. I april 1997 vedtok Europarådet, som representerer 40 land, en internasjonal lovsamling som gir forskere, blant dem psykiatere, anledning til å gjennomføre eksperimenter på "mentalt syke" uten vedkommendes samtykke. I 1999 fikk Norge en ny lov om psy-

kisk helsevern. Mennesker er gjennom denne loven fratatt menneskerettigheter og rettssikkerhet. Lov om psykisk helsevern er en overgrepslov som må avskaffes.

Norsk nettverk mot psykiatri – for et alternativt psykisk helsevern

arbeider mot psykiatriens helsenedbrytende behandlingsmetoder, tvangsinnleggelse, tvangsmedikasjon, reiming, isolering, elektroshjokk, institusjonalisering, psykofarmakamedikasjon, og for et humant, medikamentfritt psykososialt helsevern som forstår og respekterer mennesket som en unik helhet av psykiske, mentale sosiale og samfunnsmessige egenskaper.

Det psykiatrikritiske ståstedet

Psykiatrien, og psykologien, er en fortolkningsvitenskap. Det finnes ikke noe vitenskapelig normalitetsbegrep. Den psykiatriske diagnostikken har ikke noe vitenskapelig fundament. Psykiatriens, og psykologiens, selvbestaltede definisjonsmakt og –rett må opphøre. Psykiske lidelser er reaksjoner på sosiale og miljø- og samfunnsmessige forhold. Reaksjoner på mobbing, vold / mishandling, seksuelle overgrep, stress, arbeidsledighet, fattigdom, utstøtning, sorg, ernæringsubalanse / livsstilssykdommer med mer kan ikke behandles farmakologisk. Psykiske, psykososiale eller psykosomatiske, reaksjoner eller kriser må behandles med ro, omsorg, samta-

leterapi / hjelp til innsikt og erkjennelse og med miljø- og samfunnsmessige tiltak. Det er aldri målt / påvist noen funksjonsfeil i hjernens nevrotransmittere for noen typer psykiske lidelser. Det finnes ikke noe medisinsk eller terapeutisk grunnlag for psykofarmakamedikasjon. Psykofarmaka er kjemiske rusgiftvarianter som gir hjerneskader og en rekke andre helsenedbrytende følgesykdommer ("bivirkninger"). Psykofarmaka er de mest helseødeleggende preparater som noensinne er laget av legemiddel- og farmasøytindustrien. Psykofarmaka inneholder ingen helsefremmende virkestoffer og har ingen berettigelse som medikasjon. Psykiatri betyr å hele / lege psyken. Psyken er ikke noe organ i kroppen. Man leger ikke psyken ved å forgifte hjerne og kropp. Man leger ikke kroppen ved å forgifte hjerne og kropp. Psykiatriens behandlingsmessige psykopati må bringes til opphør.

Forfattet av initiativtagerne til:
Norsk nettverk mot psykiatri – for et alternativt psykisk helsevern
Telefon: 22 50 97 95 (kl. 13 – 15)

Thore Lie, Oslo,
– en av flere som støtter Norsk Nettverk Mot Psykiatri

26.11.2004:

Kjære Sigurd Halleraker

Takk for hyggelig brev – og et nummer av Samfunnsliv, og plakater for møtet med Astrid Strømme.

Det er gledelig at du ser forbindelsen til Attac, og knytter denne tenkningen til moderne fenomener. Det ville utvilsomt Brochmann selv ha gjort. At Erik Dammans far ble påvirket av Brochmann kan vel i sin tur ha gitt impulser videre til Erik. Sann sett knyttes noen interessante bånd.

Jeg har lest bladet, og ser at det er mye bra stoff, både artikler av uten-

forstående og om Samfunnsliv-kretsens egen tenkning. Den økonomiske og frihetlige helhetstenkningen synes jeg virker svært interessant. Jeg har større problemer med den religiøse siden, Kristus-impulsen, det bokstavtro utgangspunktet for en tolkning av Bibelen.

Men jeg regner med at du er blant dem som hever nivået, og gjør det politisk relevant, slik som det du skriver om Attac.

Beste Hilsner St. Lem

Det er Steinar Lem som skriver her:

Jeg bruker jo ikke få noen respons når jeg sender Samfunnsliv til noen. Men her fikk jeg altså.

Du ser at han reagerer på det bibelske. Jeg gjentar min mening om at det er helt ødeleggende med slagordene på forsiden.

Nå har Steinar altså lest nøyere i bladet. Men mange stopper opp bare de ser slagordene.

Se på filosofiprogrammet. Nå har jeg altså fått Lars Verket til å lese noen Brochmann-skrifter. Og han har sagt ja til å innlede i studiegrupper.

Så har jeg lagt ut bunker med

Samfunnsliv på Samsen, kulturkafeen. Det er Henning som skaffer eksemplarene. Jeg er redd de får ligge i fred. Men nå får vi se om det kommer folk på møte og om kanskje da interesse vekkes.

Innen FIVH har jeg også ytret en tanke om å lage felles treff for FIVH og Brochmann-kretsen. Jeg har ikke fått noen reaksjon fra noen av leirene.

Se vedlagt Frit Norden-organet for nordisk samarbeid utenfor EU.

Med hilsen Sigurd

Foreldre med barn med skoleproblemer, hjemmeundervisere og andre, ta kontakt:

Julija P. Lande

Cand.paed.spec./psykoterapeut

Mobbing, dysleksi, AD/HD, ADD, flerspråklighet, og andre relasjonsvansker i skole og arbeid. Holistisk undervisning.

Foredrag, kurs, veiledning/utredning/sakkyndighet og dialogbaserte individuelle/gruppesamtaler.

Fururabben 6B, 1361 Østerås

Tlf. 67 14 93 88/938 45 398

E-post: julia.lande@c2i.net

www.eksistensiell-psykologi.com

Dekapitaliseringen i samfunnet

– offentlig såvel som privat – kommer ikke til å forhindre at arbeider og arbeidsgiver og andre næringsdrivende ser sin økonomiske fremgang flyte til seg i form av flere penger, *n.b. når disse skyldes en tilsvarende økning i rasjonell produksjon og besparelse i driftsutgifter*. Men i det lange løp vil fortjenesten, hvis dekapitaliseringen gjennomføres, etterhånden, gå over i den form at pengene får en mangedobbelte kjøpekraft. (*inntil de til sist muligens helt overflødiggjør seg selv?*)

B.D.B.



FANTASIENS DANS
OM PENNEGUDEN
DU SKAL IKKE HA FREMMEDE
GUDER I DIN FANTASI

BØKER • BØKER • BØKER • BØKER • BØKER • BØKER •

Psykiatriens Houseparty

Tittel: Psykiatriens Houseparty
Forfatter: Vally Vegge
Forlag: Pilot 2004
Sider: 150
Anmelder: Astrid Strømme

Dette er en bok om misbruk av piller og medikamenter. *Hensynsløst* kritiserer den bruken av psykofarma. Vally Vegge sier mye om hva det kan føre til, og hvilke konsekvenser det kan ha for mennesker med psykiske problemer. Her er noen av hennes oppfatninger:

- Piller og medisin «forbedrer» ikke hjernen
- Piller og medisin, dvs. psykofarma «forbedrer ikke hjernen»
- Psykofarma kan føre til fedme
- Minst 300.000 nordmenn i dag utsettes for feilmedisinering med psykofarma
- Psykofarma er sterke kjemiske giftstoffer
- Tohundre personer begår selvmord som følge av medikamentell forgiftning
- Annenhver morder er psykisk syk
- Legestanden har en høy selvmordsrate sammenlignet med andre høyt utdannede grupper

Psyken er ingen ting, sier hun, men et komplekst levende system. Mennesket er et sansende, tenkende, reflekterende, følende, reagerende og psykologisk vesen.

Vally Vegge er inne på noe ve-

sentlig. Psyken, slik psykiatrien definerer den, regner tilsynelatende ikke med det indre liv som noe reelt og virkelig. Men det dominerende menneskesyn i verden, dvs. i de vestlige land har en slik oppfatning. Det indre menneske, de genetiske lover som forklarer hvordan åndsmennesket utvikler seg, er ikke utviklet i psykiatrien/vesten.

Matti Bergstrøm, som har forsket på disse forhold, sier at våre hovedproblemer i dag er knyttet til *mangelde forståelse og utvikling av det indre mennesket*. Vi takler ikke informasjonssamfunnet, for vi takler ikke de indre lovmessigheter. Utviklingen inne i oss holder ikke tritt med utviklingen i den ytre verden, sa BDB.

Men det er håp, selvsagt. Vitenskapen har nå erkjent en 5. dimensjon i tilværelsen som aksepterer at psyken er en realitet, og en del av en større helhet, *en kraft som alt liv er knyttet til...* I løpet av det århundre, som vi er inne i, vil det gjennomsyre samfunnet vårt!

Hva skal det elles sies om Vally Vegge sin bok? Meget avslørende! Meget! Den er velegnet til debatt i psykiatriens houseparty, absolutt.

Boken har cirka 150 sider, og er vel verdt å lese. Den har nådd sin intensjon, og det er avsløringen og misbruken av psykofarma.

Det gåtefulle

«Den psykiatriske virksomhetens unike arbeidsform er møtet»

Finn Skårderud

Jeg er nettopp kommet hjem fra et kurs om behandling av psykiske lidelser. Jeg er ganske så utmattet, men også opprømt og begeistret.

Vi har vært mange som i flere dager har arbeidet med tunge temaer; om sorg og galskap, om rifter i sjelen og risp i huden. Men engasjementet var stort. Jeg vet at det er mange andre som nå vender tilbake til sine hjem like stimulerte og slitne som meg. Det handler ikke bare om at det var et godt kurs, men om feltet vi arbeider i.

Dette er ment som oppmuntrende ord om psykiatri. Det er først og fremst ikke skrevet for å trøste, selv om trøst stadig trengs. Nei, det er snarere en undring over denne virksomhetens merkelige natur; den som gjør at vi trekkes til den. Gitt arbeidsoppgavenes alvorlige karakter, må det like fullt være lov til å si at psykiatri er særdeles spennende.

Jeg er overbevist om at noe av fascinasjonen kommer av alt det vi ikke fatter. Psyken, den psykiske helsen og psykiatrisk virksomhet unndrar seg de etablerte kategoriene og lar seg ikke fange. Det forblir gåtefullt, og det gåtefulle engasjerer oss. Jeg har latt meg inspirere av den tyske filosofen Hans-Georg Gadamer. Han døde for tre år siden, over hundre år gammel. Og i hans produksjon finnes også en del fine tekster om kunsten å lege. Disse er blitt samlet og fås i en svensk utgave fra 2003, *Den gåtfulla hälsan*.

Det finnes flere slags gåter. Ikke minst er selve helsen gåtefull. Hva er egentlig psykisk helse? Det vet vi egentlig ikke, skriver filosofen, fordi når den er der, skjuler den seg, og vi merker den ikke. Derimot kjenner vi så altfor godt den psykiske uhelsen. Og det er når den kommer at vi blir opptatt av helsen som noe vi har mistet og savner. Helsen er ifølge Gadamer noe som trekker seg tilbake, en tilstand der alt flyter uten at vi tenker nærmere over det. Den tier stille. Helsen er en taus forutsetning for andre livsprosjekter.

Han blir riktig lyrisk når han skriver om helsen som «en slags rytme, en serie bakgrunnsakkorder mot hvilke livets melodier kan utvikles». Og så kommer sykdommen og spiller falskt. Da blir vi forstyrret og hindret i våre daglige liv.

Og selve lidelsesformene er gåtefulle. Hva er egentlig galskap? Forstår jeg det? Ikke egentlig. Og hva er angst? En brukken ankel er mer fattbar enn angst, og derfor ønsker mange med angst at de i stedet hadde brukket ankelen. Da visste de. Vi kan forsøke å fange inn de sjelelige lidelsene og behandlingen av dem via vitenskapen. Vitenskapen kan forklare mye. Og mange later som om de kan forklare mer enn de faktisk kan. Men det vil alltid finnes en magisk rest, og denne resten er den enkeltes subjektive erfaring.

Og ikke minst er den terapeutiske virksomheten gåtefull. Filosofen minner oss om alt det behandleren ikke er. Behandleren er ikke en vitenskapsperson, men arbeider i en virksomhet hvor vitenskapen har en

viktig, men like fullt begrenset plass. Behandleren er heller ikke en filosof, selv om noen nok kunne ha nytte av litt mer livsfilosofisk undring. Man er ikke en filosofi, fordi medisinen ikke er på jakt etter sannheten, men helsen. Behandlerens virksomhet kan minne om håndverkerens, eller for den saks skyld kunstnerens. Men den skiller seg også fra begge ved at behandleren ikke skaper et produkt eller et kunstverk, men i stedet bidrar til å gjenetablere den gåtefulle helsen.

Behandlerens verk er aldri ens eget, men oppdraget er derimot å hjelpe den andre til å hjelpe seg selv. Den psykiatriske virksomhetens unike arbeidsform er således møtet, som har som målsetting at behovet for slike møter skal opphøre. Og utveksling av ord, gester, mimikk og bygging av tillit er sentrale virkemidler, mens kunnskapen som kreves er praktisk visdom. Slik kan alt dette gåtefulle bli omsatt til en ambisjon om å utvikle sin visdom til hvordan man skal te seg aller mest virksomt i en slik uklar geskjeft.

Ofte virker det. Det gåtefulle har sin tiltrekning. Men enda større er den begeistringen som er knyttet til at vi blant skuffelser og tap ofte nok også opplever at livskrefter vinner over dødskrefter. Møtene opphører fordi den andre har funnet tilbake til helsen. Den meningen som da kan erfares, er ikke gåtefull.

Slitne og begeistrete.

Dødsstraff etter bibel-bruk

Høyesterett i Colorado har omgjort en dødsdom der juryen drøftet bibelvers som "øye for øye, tann for tann."

MORTEN ANDERSEN

Aftenposten på nett

Høyesterett i Colorado fastslår at juryen ikke bør ty til Bibelen for å bli enige om hvor streng straffen skal være i en rettssak.

Mandag gjorde domstolen om Robert Harlans dødsdom til livsvarig fengsel, fordi jurymedlemmene hadde diskutert bibelvers, melder nyhetsbyrået AP.

Harlan ble dømt for å ha kidnappet, voldtatt og drept 25 år gamle Rhonda Maloney i 1995.

Ifølge AP fant fem av jurymedlemmene frem bibelvers om "øye for øye, tann for tann", og

diskuterte dem på juryrommet bak lukkede dører.

Forsvarsadvokat Kathleen Lord sier at jurymedlemmene gikk på utsiden av loven.

- De søkte til Bibelen for å finne Guds syn på dødsstraff, sier hun.

Juryen må være enstemmig dersom noen i delstaten Colorado skal dømmes til døden. Høyesterett mener at de strenge bibelversene kan ha påvirket noen av jurymedlemmene som ellers ville ha stemt for livsvarig fengsel. Dermed ble dødsdommen forkastet med tre mot to stemmer.

Mindretallet mente at det ikke var bevist at bibelversene påvirket noen av jurymedlemmene.

Guvernør Bill Owens sier at Høyesteretts avgjørelse er nedverdiggende for troende og at tiltalte ikke har fått sin rettfærdige dom.

Underviser barna hjemme

Samtlige 29 elever ved Tåtøy skole i Kragerø holdes hjemme fra skolen. Foreldrene vil undervise dem selv inntil kommunen omgjør omstridt vedtak.

Foreldrene reagerte spontant etter at formannskapet tirsdag vedtok at skolen bare skal være for elever fra 1. til 4. klasse. – Dette er bare begynnelsen på nedleggelse av skolen, og fraflytting fra Tåtøy, sier Gunn Margrete Skauen. Hun er også nestleder i velforeningen.

Skolen trekkplaster

– Mange har flyttet til Tåtøy fordi vi har en god skole med godt miljø, og fordi det er kort vei til skolen. Mister vi et fullverdig skoletilbud, så er det ingen vits for mange av oss å bo her lenger, sier Skauen. 30 huseiere søker nå fritak for boplikten, slik at de kan selge husene og flytte.

Den lille skolen i Kragerø-skjær-

gården har slåss for sin eksistens i 22 år. Det er bare to år siden den sist red av nedleggesstormen

Forberedt på lang kamp

– Formannskapet sier at det ikke vil nedlegge skolen, men tirsdagens vedtak er bare første spiker i nedlegges-kista, mener Skauen.

Foreldrene har satt opp timeplan for hjemmeundervisning i dag, og

de er forberedt på langvarig hjemmeundervisning dersom Kragerøpolitikkerne ikke omgjør vedtaket sitt.

NRK 12.2004

PÅSKEBUDSKAP FRA KATOLIKKENE

I boken "Da Vinci-koden" hevder forfatter Dan Brown at den katolske kirken holder tilbake "sannheten" om at Jesus fikk er barn med Maria Magdalena.

- Det forbauser og bekymrer meg at så mange personer tror på disse løgnene, sier kardinal Tarcisio Bertone til en italiensk avis.

Bertone synes ikke å være det minste bekymret for at så mange personer tror på alle mytene i Bibelen omkring Jesu fødsel, liv, død og oppstandelse....

DOJ



Vinterkunst

Går du en tur i Guds natur,
kan du se vinterlig sneskulptur –
kunstformet der, rundt skogens trær.

Gud skaper kunstformer i alt.
Hver vår – og når det er kaldt.

At Gud er kunstner kan vi se,
på tilfrosne vinduer – når det er sne.

Med naturens formkrefter gjør han det.
Isroser, blomsterbilder – bare se –

Om aldri gjentar han seg selv.
Kun nyskapt kunst, under himmelens hvelv.

Svein Otto Hauffen

Oskar Abrahamsen, Nærbø

døde i februar -05, 87 år gammel. Han holdt i alle år både Samfunnsliv og Alternativt Samfunn, og støttet Nyorienteringsbevegelsen ved å gjøre venner og bekjente oppmerksom på bøker og blader. Han møtte også opp ved noen av sommerstevnene, og virket med sitt gode humør og optimisme som en inspirator på oss yngre, som han oppmuntret og ga gode råd til.

Sammen med tre brødre startet han i yngre dager en fiskefabrikk i Båtsfjord som de drev i 38 år og skaffet økonomisk vekst i lokalsamfunnet. Også brødrene fikk det til å gå utmerket uten subsidier og alskens støtte fra det offentlige.

Oskar var også ansatt i forsvaret. Han var en språkmektig mann, og lærte seg engelsk, spansk, tysk og finsk. Han snakket dermed finsk med arbeiderne på fabrikkene, og han sto i direkte forbindelse med importører i Europa ved hjelp av de andre språkene. – Dessuten drev Oskar

også poståpneri i Båtsfjord. En allsidig kar, som aldri sto i beit for utfordringer.

Interessen for B.D. Brochmanns livsverk kom han også til nytte når det gjaldt dobbelt bokholderi og økonomisk innsikt og planlegging. For ham var BDB's samfunnsregnskaps-metode en praktisk hjelp både lokalt og globalt. Forskjellen på realverdier og fiktiver drev ham til å tenke realistisk, og ikke drømme seg bort fra det som var gjennomførbart. Fantasiprojekter var fremmed for ham, likesom grådighetskulturen, og han visste hvordan man skulle ta vare på ressursene i havet uten å drive rovdrift eller forurensning. Den økologiske tenkemåten var nærmest hellig for ham. Dette lærte han tidlig ikke minst fra lesningen av BDB's verker.

Vi lyser fred over Oskar Abrahamsens minne, i takknemlighet over hans store samfunnsinnsats både som bedriftsgründer og som realistisk idealist i et lokalsamfunn som fikk solid vekst under hans og brødrenes innsatsvilje.

**Even Lorch-Falch,
Elverum 10/3 2005**

Fangeleiren på Sydspissen

Om Norge og fangetorturering

Av Hjalmar Markussen,
9373 Botnhamn.

I disse dager fylles medier over hele verden med reportasjer om amerikanske og engelske soldaters torturering av irakiske fanger. I USA og England skammer både folk og statsledere over det som har skjedd.

Mitt spørsmål er: Hva kunne vi fredselskende nordmenn bidratt med for å stoppe den fangetortureringen som nå skjer? Har ikke vi erfaring for hvordan riktig og human behandling av fanger skal skje i fangeleirer?

Selvsagt – hva har ikke vi?

Og hva mer? Behandlingsmetodene er utgitt i bokform.

Høsten 1946 kom forfatterinnen Marte Steinsviks bok "Frimodige ytringer" som i sin helhet var viet den behandlingen norske fanger fikk av norske nordmenn i norske fangeleirer etter at freden var kommet til Norge i 1945.

Det er til og undres over at ikke statsminister Bondevik, utenriksminister Petersen og/eller Erling Borgen & co forlenget har fått "Frimodige ytringer" oversatt til de språk verdens despoter behersker slik at de har kunnet bruke den til oppslagsverk for riktig fangebehandling.

Et avsnitt i boken er skrevet av den kjente Tromsø mannen Wilhelm Martinsen. Det er datert Fjellbygd, Tromsdalen, den 14/11 – 1945, og heter "Glimt fra fangeleiren på "Sydspissen" sommeren 1945". Innledningsvis skriver Martinsen at han selv har opplevd og sett det meste, og at han kan uttale seg under fullt rettslig ansvar. Han har ikke vært NS-mann og han har

heller ikke nært sympatier for partiet.

Jeg tar med noen få olympiske

smakebiter fra Martinsens beretning fra fangeleiren i Tromsø:

Da fangene ble oppstillet den første morgenen, gav leirsjefen, fenrik Storaas, følgende beskjed: "Vi skal fortsette der tyskerne slapp, bare meget verre. Den største glede for vaktene er å få skyte dere".

Natt etter natt ble fangene vekket av torturhungrige soldater. En natt kom 4 soldater på vinduet og skrek som ville hyener: "Skyt han der djevelen i den brune skjorta". Hver eneste dag ble fangene hundset og jaget som ville dyr, ja, til og med når de skulle på privetet måtte de springe av livsens krefter. Var en gammel og ikke greide å springe så fort som ønskelig, skrek sadisten Hageli: "Spring din djevel, ellers skal jeg fa'n skjære meg trykke deg ned gjennom jorda".

Hver morgen var det torturgymnastikk. Den som ikke var kar til å utføre alt, slik det ble kommandert, fikk slag og magespark.

--- Uten det minste skinn av rett løp en vaktmann inn i en brakke og slo en eldre mann bent i ansiktet. Etterpå ble mannen kommandert ut. Her fikk han nye slag i ansiktet. Så måtte han springe rundt hele "Sydspissen" alt han var god for. Da det var gjort, måtte han tømme WC-kassene med bare hendene.

--- De ordene korporal Hagfors møtte opp med en søndagsmorgen, vil jeg ikke unnlate å nevne. Han sa, mens sadistisk djevleskap lyste av det sure ansiktet hans: "Jeg skal nå ha kommandoen her ute en tid, og dere skal fa'n skjære meg bli kjørt loks i helvete".----

Fangene ble også kommandert i de mest sadistiske stillinger og fotografert.

Med bare hender og nakne armer

måtte fangene bære og rulle opp piggrådbunter. En som hadde fått hender og armer rispet og revet av piggråd, ble senere på dagen kommandert på likgraving sammen med en del andre. Der grava lå var jorda vassjuk, og da likrestene skulle tas opp stod grava halvfull av vatn. Da den sårhendte fangen ble kommandert ned for å plukke opp likrestene vegret han seg, sår som han var. Han ble da puffet ned med geværkolbene. Til knes i likvatn måtte han med såre armer plukke opp liket, som viste seg å være en tysker. Da likrestene ble ført til sykehuset og vakthavende sykesøster – som stod med maske og hansker – fikk høre om framgangsmåten ved oppgravingen sa hun opprørt: "Jeg innser at dette er galt, men vi kan dessverre ikke gjøre noe".

Så langt "Frimodige ytringer", av Marte Steinsvik/Wilhelm Martinsen. Jeg skal ikke plage leserne med historier om fanger som ble torturert i likkister i ukevis og det som verre var.

Jeg sender denne artikkel også til Statsministeren, Utenriksministeren og formannen i utenrikskomiteen Torbjørn Jagland til fritt bruk når de reiser rundt i verden og belærer andre om menneskerettigheter og human fangebehandling.

Den går også til arbeiderpartihumoristen Jens Stoltenberg. Historiene er jo snacks fra Arbeiderpartiets storhetstid i Norge som han kan bruke til krydder i sine "morsomme" taler i lystige sosialdemokratiske miljøer i inn og utland.

Seksuelle sider ved samfunnsendringen

Det må være en forbindelse mellom incest og homofili. Begge er tabublagte temaer og begge har vært mediatemaer, nå i Reagan-epoken. Vi har hatt en betydelig samfunnsendring her i Vesten. Det må være av interesse å se nøyere på hva denne endringen har bestått av.

Hva som skjer i mediene er viktig. Vår mentalitet er vår skjebne, og har vært dannet først

og fremst av mediene nå etter Reagan. Ja- påvirkning i barndom har også noe å si. Men så er det slik at også barndommen i stor grad formes av mediene. Barna overdynges av sex-stoff. Her er vi inne på mediene som den store overgriper og krenker av den barnlige uskyld.

Dette har sin virkning for seksuell

utvikling. På den ene siden seksualiseres barna. Som voksne blir de meget sex-opptatte, men i praksis heller kjønnsløse - eller homofile ? At homofilien har blitt mer utbredt er åpenbart. At den alltid har vært der er selvsagt. Den har levd et skjult liv, særlig i undertrykkende samfunn.

Viktigste endring i familie og oppvekst har vært den voldsomme skilsmisseøkning.

Det var fra California (Reagans stat) at det i forbindelse med studentopprøret ble meldt at skilsmiseprosenten der hadde passert 50. Vi har fått tilsvarende prosent i det meste av Vesten.

For familielivet har det betydd det store antall enpersonshusholdninger og familiene med de få enker, men

mange faderløse.

Nå har vi siden Freud hatt teorier om kjønnsidentitet, teorier som siden er blitt supplert med sosialpsykologisk materiale, teorier som sier at seksuell legning læres. Det følgende vil dreie seg om gutter :

Noen "mors gutter" kan sies å leve i incestuøse forhold - forstått freudiensk. Direkte blodskamsforhold er sjeldne, men forekommer.

Filmen om MARVE OG MODERN var utmerket beskrivelse av et slikt forhold. I amerikansk gatespråk er begrepet "mother fucker" viktig som merkelapp på den morsbundne gutt, på en som ikke er noe ordentlig mannfolk.

En nærhetsfrykt i forhold til kvinner oppstår lett idet noe i det

ubevisste følger seksuell kontakt med kvinner som incestuøs kontakt med mor. Hvis det så er mindre angst ved seksuell kontakt med menn ligger muligheten der for en homofil utvikling.

Som ved annen adferd er det også en klasse ved dette. Mother fuckers fra fattig-USA er det vel som gjør voldtekt til et problem i fengslene, hvor man åpenbart har mange homofile, såvel av underdanig som dominerende legning.

Familiene i det svarte USA har lenge før Reagan i stor utstrekning bestått av alenemødre med en far som er fullstendig fraværende.

Det er nå i de seineste tiår at de morsbundne guttene er blitt så tallrike i middelklassen. Og det er fra

denne klassen at vi har fått de utdannede hofile, som ser ut til å ha en egen evne til å skaffe seg makt. Så er vel kanskje arbeidsnarkomani deres sykdom da ? Og de arbeider svært i de hofiles organisasjoner.

Det er vel i California det også at det er etablert en reint homofil synagog.

Jeg traff en lege som hadde hatt jobb som skipslege på cruise-skip, hvor hele reiseselskapet bestod av homofile og lesbiske. Det var visst ganske friske passsjerer, kanskje vel så friske som de pengesterke amerikanerne som vanligvis reiser på slike cruise.

Når det gjelder nazismen som

■ forts. side 12

Bergen økologiske landsby

Av Randi B. Brodersen og
Rune T. Helland

Randi Benedikte Brodersen er språkforsker, birøtter og leder i Fremtiden i våre hender i Bergen.

Rune Tyse Helland er siv.ark MNAL og cand.philol. med hovedfag i filosofi. Han arbeider i plan AANS, et arbeidsfellesskap for arkitektur og samfunnsplanlegging

Bakgrunnen er at *Framtiden i våre hender* i samarbeid med plan A nettopp har hatt et seminar for dem som er involverte i prosjektet, og andre interesserte. Prosjektet ble satt i gang av *Framtiden i våre hender* i 2004 og blir nå utviklet videre av en prosjektgruppe på 12 personer. Prosjektet er åpent for nye deltakere.

En økologisk landsby er en bærekraftig bosetting som forsøker å bevare og respektere naturens kretsløp og som ønsker å kombinere økologiske, sosiale og kulturelle mål. Den er en eksperimentell arena hvor mennesker arbeider for en fremtidsrettet livsform. Økologiske landsbyer er mangeartete og finnes i mange deler av verden. Den største er den sørindiske byen Auroville (grunnlagt i 1968) som har nesten 2000 innbyggere. Også i Norden er det mange økologiske landsbyer. De eldste har røtter tilbake til 1930-årene, f.eks. Järna i Sverige. I Danmark er det bortimot 50 øko-samfunn. I Norge er Vidaråsen og fem andre antroposofisk funderte Camphill-landsbyene godt etablerte. Tiden synes nå moden for flere økologiske landsbyprosjekter her i landet som bl.a. Hurdalssjøen på Østlandet, Solemsstunet i Trøndelag og Bergen Økologiske Landsby.

Vi tenker oss BØL som en klyngetun-inspirert bebyggelse med 40–50 boenheter og plass til 80–100 mennesker. BØL kan bygges opp rundt et eksisterende gardsbruk, en tidligere prestegård, en nedlagt skole e.l. De forskjellige boenhetene vil variere i størrelse og vil ligge sentrert rundt et felleshus med bl.a. gjesterom, bibliotek og fest- og møtelokaler. På grønne fellesarealer vil det være lekeplass, urtehage, drivhus og klukkende høner og summende bier. Parkeringsplasser legges utenfor selve landsbyen.

Økologisk bygging er naturnær bygging. Det innebærer at man tar mest mulig hensyn til lokale forhold i plasseringen av husene. Veier og tomter legges slik at det blir minst mulig inngrep i naturen. Husene gis en energieffektiv form og får oppholdsrom med mye glass mot sør for å utnytte passiv solenergi. Boligareal reduseres i forhold til dagens standard.

Materialbruken planlegges nøye. Her er det viktig å bruke naturmaterialer som kan komposteres eller resirkuleres, og gjenbruksmaterialer som ikke inneholder giftige stoffer. På den måten er det mulig å redusere mengden av byggeavfall og samtidig løse et stort miljøproblem. Det å utnytte fornybare ressurser som tre, halm og stein er i tråd med økologisk helhetstenkning. Økologisk bygging stiller også estetiske krav til både

de arkitektur og overflatematerialer.

Der er en rekke fordeler knyttet til det å bo i en økologisk landsby i forhold til tradisjonelle boformer. De sosiale fordelene er mange, men like viktige er miljømessige og økonomiske fordeler for beboere, lokalsamfunn og kommune. Her kan vi nevne faktorer som mindre energiforbruk, mindre arealbruk per person, flere felles fasiliteter, større rekreasjonsområder, nye utviklingsmuligheter, ingen transport til barnehage og integrasjon av eldreboliger. En økologisk landsby kan bli et nasjonalt kompetansesenter – på områder som alternativ energi, vannrensing, resirkulering, bærekraftig bygging.

Tanken om en økologisk landsby faller langt på vei sammen med offisiell landbrukspolitik. Dette kom tydelig frem på fylkesmannens kulturlandskapskonferanse på Edvard Grieg Hotell sist fredag. Kunsten er å skape gode driftsmuligheter i jordbruket, hindre fraflytting og samtidig verne kulturlandskapet.

Det er i dag en rekke forhold som legger betydelig press på kulturlandskapet. For mange bønder kan det være vanskelig å få neste generasjon

til å bli på gårdene, og de ønsker gjerne å kunne tilby neste generasjon gode boliger. Men disse kan være vanskelig å finansiere, dersom det ikke gis tillatelse til å skille ut tomter. En altfor liberal politikk på området fører imidlertid lett til driftsvansker på gårdene og kan fremskynde nedleggelse av jordbruket ytterligere. Når jorden ikke lenger er i drift, øker presset for å skille ut flere tomter med henblikk på salg og bygging. Nedleggelse av jordbruk og spredd og tilfeldig bebyggelse betyr at kulturlandskapet står i fare for å bli ødelagt eller gro til med vegetasjon.

En nøkkel til løsning på denne typen problemer er å ta planmessige grep over større områder. Kjerneområdene for jordbruk må defineres klart. Jord som er drivverdig eller anlegg og områder som er spesielt verneverdige, må tas vare på sammen med landskapet det er en del av. For likevel å muliggjøre en utvikling på bygdene og for å hindre fraflytting og verne landskapet, er det nødvendig å finne nye måter å bygge på. Her kan vi finne inspirasjon i det gamle norske klyngetun og den europeiske landsby. Vi mener at slik

planlegging må ned på reguleringsplannivå for å finne en fornuftig økonomisk modell for å fordele deler og ulemper. Overlates reguleringsplanleggingen til den enkelte grunneier, slik det ofte skjer, kan det å konsentrere bebyggelsen på utmarken til et enkelt gårdsbruk lett kunne oppleves som urettferdig. Selv om landsbyer eller klyngetun legges inn som forutsetninger i kommuneplanleggingen, vil man her oppleve betydelig dispensasjonspress ut fra argumentet om økonomisk forfordeling av enkelte.

En landsby er mer enn et stort byggefelt. Det krever kompetanse og erfaring å planlegge og bygge slik at mennesker kan utvikle identifikasjon med et sted, men det krever også mennesker som vil være en del av et mangfoldig fellesskap som vil prege og styrke lokalsamfunnet i fremtiden. For å være et relevant forbilde må den økologiske landsbyen imidlertid være åpen imot resten av samfunnet. Den bør på samme måten som andre boligområder bestå av mennesker med forskjellige yrker og interesser og forskjellige sosiale nettverk. En økologisk landsby med en slik struktur kan være en res-

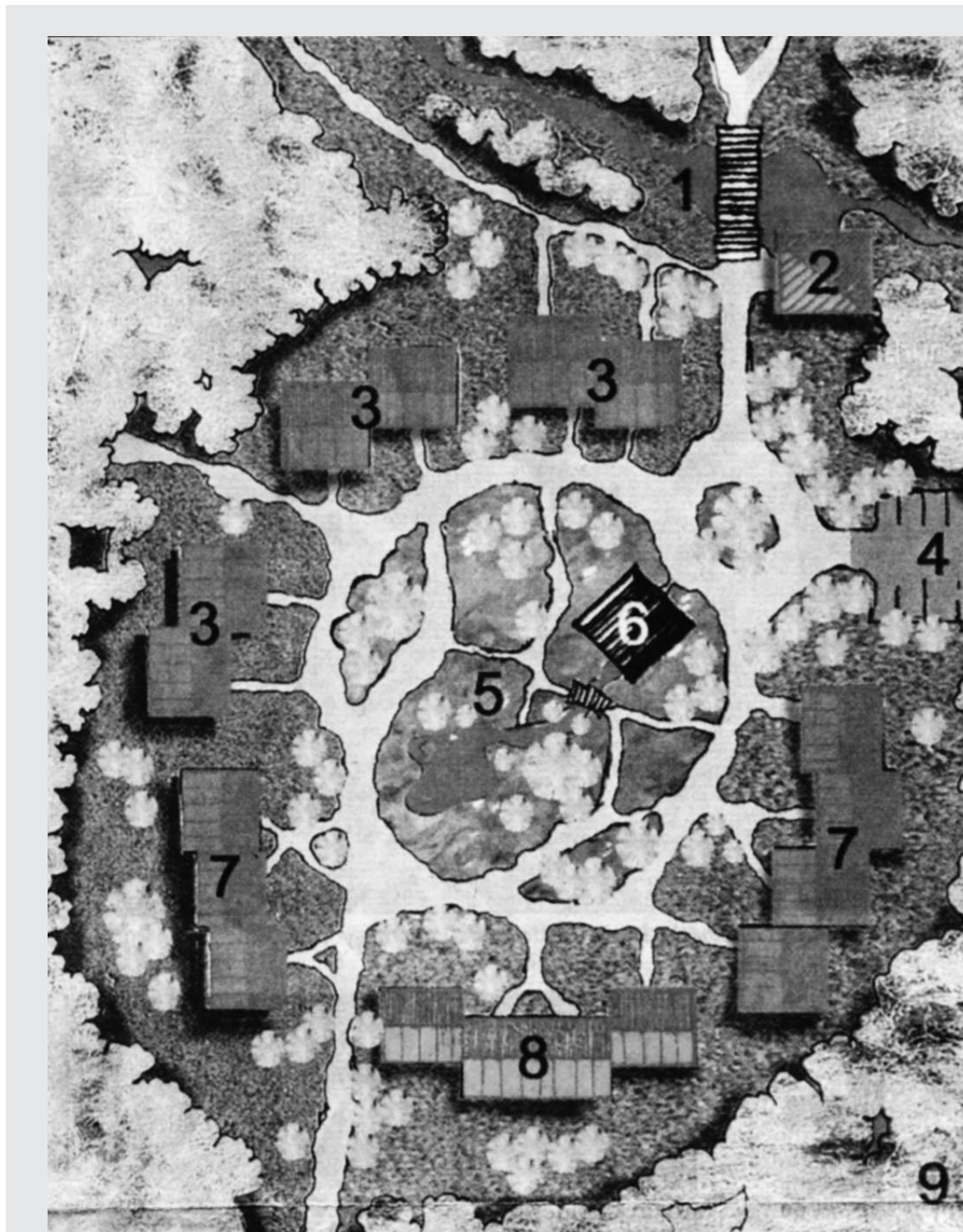
surs for lokalsamfunnet på mange felt. Landsbyen kan være fremtiden for både bymennesker og bønder.

Tidligere denne måneden arrangerte Framtiden i våre hender og Plan A som nevnt et idedugnadsseminar, som en del av den strategiske planleggingen av BØL-prosjektet. Her ble det arrangert gruppearbeid med forskjellige temaer for å klargjøre sentrale målsettinger for prosjektet. Resultatene av dette arbeidet og av en undersøkelse på seminaret viste klar engighet om en rekke punkt:

Økologisk jordbruk er en sentral målsetting i BØL (dvs. forskjellige former for matvareproduksjon), og det ideologiske grunnlaget innebærer dessuten nærhet til naturen, landskaps- og miljøvern og bærekraftig bygging.

Sosiale fordeler er en viktig motivasjonsfaktor for å bo i en økologisk landsby.

Kriteriene for BØLs beliggenhet er ikke fastlagt, men «det rette stedet» er viktigere enn f.eks. avstand og reisetid.



1. NÆRMILJØ
God kontakt som fotgjenger til omkringliggende nærmiljø
2. GÅRDSHUS
Sted hvor beboerne kan holde dyr. F.eks. hønseshus hvor barna kan hente egg.
3. TOMANNSBOLIGER
Tomannsboliger bygget med økologisk forsvarlig materialer.
4. PARKERING
Parkeringsplass utenfor tunet vil gi et bilfritt boligområde og et sunnere miljø.
5. FELLESHAGE
Felles uteområde hvor beboerne bl.a. kan ha sine egne små hageparseller.
6. FELLESHUS
Kan være bl.a. hagebrukshus, veksthus, redskapsbod, kompost eller evt. kafe.
7. FLERMANNSBOLIG
3–4 manns boliger. Tett bebyggelse sparer materialer og energi, og frigjør plass til hage og felles uteområder.
8. FELLESBYGG
Kan inneholde f.eks. rom for arbeidsfellesskap, barnehage, vaskeri eller felles boder.
9. NATUR
Nær kontakt med naturomgivelsene.

Sax 3/4 2004:

Barnet – den siste slave?

Hans Flaaten, redaktør

Barnet – den siste slave, eller en salderingspost i det postmoderne samfunnet?

Debatten om kontantstøtte tas nå til stadighet opp igjen i pressen og i tv-debatter. Det forundrer meg at det sjelden eller aldri snakkes om sakens kjerne og grunnlaget for hele ordningen, nemlig barnet. Kvinnepolitiske talsmenn ser ut til kun å være eksponenter for den rådende egoisme, mens barnets situasjon og utvikling kommer i annen rekke. I likestillingens navn gjør de seg til talsmenn for at barnet hurtigst mulig må overlates til de «profesjonelle pedagoger». Formell likestilling kan ikke være det eneste målet. Mange yngre mennesker jobber for mye i dag, også noe psykologene har begynt å advare mot. Arbeidslivet sluker mer og mer av livene til folk. Spør du barna, så synes de fleste at mor og far har det for travelt. Kvinneaktivistene i Arbeiderpartiet og SV som fronter denne saken må, om de vil det eller ikke, se denne saken i et mer nyansert og helhetlig perspektiv.

Jeg tror det er tre viktige spørsmål som må besvares før man konkluderer med at barnet skal kastes ut av hjemmet og overlates til profesjonelle substituttoppdragere.

1. Hvorfor ser vi en oppvoksende slekt lide av mer og mer uro og psykiske lidelser?

2. Er det kvaliteter ved å være hjemme i småbarnsalderen som er en forutsetning og nødvendighet for et harmonisk liv og en sunn normal utvikling?

3. Er barnehagesamfunnet så idyllisk som det fremstilles av førskolelærere og politikere?

Mitt utgangspunkt for å reflektere over problemet er at jeg har arbeidet som førskolelærer i 35 år, samt at jeg har fire egne barn. Vi har valgt å ha barna hjemme, slik at deres fire første leveår skal være på deres premisser. Det blir paradisk å høre på en representant fra SV uttale på tv at fa-

milier ikke har en reell mulighet til å velge å være hjemme. Ifølge henne er det altså en umulighet at jeg og min kone kan gjøre frie valg. Det vitner om en total intoleranse for andres livssyn, prioriteringer og vurderinger. Den nevnte politiker ser helt bort fra at noen faktisk setter barnets situasjon foran noe annet. Jeg mener at barnehagen på ingen måte kan erstatte en tilstedeværende forelder i hjemmet. Kontantstøtte eller mangel på barnehageplasser har ingenting med slikt valg å gjøre. For oss har det selvfølgelig vært gledelig og en hjelp at vi har mottatt kontantstøtte, men ikke avgjørende for hvorledes vi ønsker å skape en best mulig situasjon for våre barn.

En større amerikansk undersøkelse konkluderer med at det er skadelig for et barn under tre år å oppholde seg i barnehagen mer enn ti timer i uka. Det gjør barnet stresset, de blir mer aggressive og ukonsentrerte. Mine erfaringer med barn som har vokst opp i barnehagen i forhold til de som har vokst opp hjemme, kan bare understøtte denne undersøkelsen.

For en tid tilbake leste jeg en artikkel av en mor; «Er barn bare en hobby». Hun beskriver en hverdag som ikke er å trakte etter. Sitat: «Jeg har to barn som går i barnehagen. Vi har det hektisk sammen hver morgen, hvor barna må ut av sengen, opp i klærne og ut av huset, stort sett uten mat. Om ettermiddagen har vi to timer sammen før sengetid. I denne tiden skal middagen tilberedes og kveldsstellet foretas, mens vi alle er slitne og trette. Stressnivået er høyt og toleransegrensen er lav. Tre timer har jeg sammen med dem i høyt tempo, fylt av gjøremål for oss voksne. Dette er samværet jeg kan tilby mine barn. Som mor føler jeg et sterkt behov for å se mer til mine barn. Tre timers samvær pr dag er en parodi på min rolle som mor.»

Det er modig å erkjenne dette, og jeg tror ikke hun er den eneste mor som ønsker mer tid sammen med sine barn. Det finnes mye dårlig samvittighet blant unge mødre. Hvorfor

er det mødrene som opplever denne skyld. Jeg tror tiden er inne for å avkrefte myten om at far er like nær det lille barnet. Det betyr ikke at far ikke elsker sitt barn like mye, men feministen ønsker som kjent ikke å diskutere biologi. Sissel Henriksen skrev i en artikkel i Klassekampen. Sitat: «Som omsorgsfeminist mener jeg at kvinnen som bærer frem og ammer barnet står i en helt særegen stilling, og at det relasjonelle båndet som skapes mellom mor og barn i svangerskapet er uhyre viktig. Noen likestillingsfeminister likestiller sæd og egg i likestillingens navn, og går så langt i å fornekte kvinnens særegne stilling i forhold til svangerskap og amming at de snakker om at «vi er gravide». Men det er faktisk kvinnene som er gravide og føder barn. Det må samfunnet ta hensyn til.» Å tro at far i den tidligste barndom er like nær barnet er en illusjon. I beste fall er det en bevisst løgn. I verste fall er det en total fornektelse av seg selv som kvinne. Selvfølgelig elsker en far sitt barn, og han blir en mer og mer sentral person for barnet jo eldre det blir. I noen faser av livet kan far være like viktig.

Det er en menneskerett for et barn å få lov å vokse opp i en trygg og rolig tilværelse, hvor barnets egne behov er prioritert. Nærheten til en eller kanskje flere vil skape et fundament for dets videre liv. Vi må som voksne ha rom og anledning til å gi våre barn den oppfølging, nærhet, ro og individuelle omsorg som de trenger. Jeg tar meg i å undres over hva slags samfunn vi har som målrettet legger forholdene til rette for at små barn skal fjernes fra familien og hjemmet for å bli oppbevart i barnehage. Er dette virkelig definert som et gode? Hvem er dette ment å gavne?

Vår skole lider av ukonsentrerte skoletrette elever allerede i småskolen. Er det mulig at de er oversosialiserte? Sosialiseringstanken er nok hovedårsaken til den rådende tilstand. Forestillingen om at barn blir mer sosiale desto tidligere de får være i kontakt med mange andre barn,



er en av de store mytene. Den baserer seg på en tankegang som ikke har rot i virkeligheten. Barn trenger ro, trygghet, nærhet og ikke minst tid, mye tid for å kunne skape et godt fundament for et senere sosialt liv. I institusjonaliseringen av barndommen, som vi opplever i dag, dreier det seg om tid. Ingen har egentlig tid til barna. De små barna er nesten forsvarsløse i en tidskarusell fra tidlig moren til de sovner utslitt, i verste fall foran tv. Det er ikke rom for å kjede seg, liten tid til ro og refleksjoner. Det er ikke lenger tid for et barn til å være syk. Der barnet burde vært hjemme, blir det isteden fraktet tilbake til barnehagen fulle av antibiotika. For tiden er barnet utslitt før det har nådd skolealder. Det er ikke for ingenting at den finske barneforskeren har kalt boken sin «Barnet – den siste slave».

Er barnehagen bare en idyll?

Etter mine 35 år i barnehavesamfunnet må jeg med en gang avkrefte denne mangeårige løgnen. Man må ikke glemme at barnehaver blir bygget ut på samfunnets premisser. Barnehaven er stort sett til for foreldrene. Barnet har jo ikke noe valg. Derfor vil det jo også måtte mer eller mindre innfinne seg med situasjonen. Alle førskolelærere vet at mange barn lider i fraværet av mor og far. Det er tross alt et begrenset antall voksne i en gruppe, og selvfølgelig kan man ikke være til stede

for alle. De minste trenger mye nærhet, som de ikke har mulighet til å få i forhold til om de hadde vært hjemme. De blir slitne av å forholde seg til mange barn og voksne. De blir slitne av et høyt støynivå. Man er lovpålagt å ha fire kvadratmeter pr barn i barnehagen. Dette er mindre enn de siste EU direktiver for arealtetthet for burhøns. For bare ti år tilbake krevde man åtte kvadratmeter pr barn. Dette sier alt om hvorledes man verdsetter det lille barnet. Nå har man i Oslo opprettet barnehaver i busser for å avhjelpe behovet. Det er skammelig. Barnehaver blir bygget for å huse flest mulig til en lavest mulig pris.

Barnet blir i dag en salderingspost i en materialistisk tilværelse, hvor næringslivet i større og større grad forbruker mennesker og en stat som i større og større grad passiviserer det og tar fra den oppvoksende generasjon all livskraft. Man kan enten velge å tenke over saken eller lukke øynene og dø uten å vite at en hel barnegenerasjon «dør» med dem.

Tidligere ble barn som det ikke var plass til i samfunnet satt ut i skogen. Kanskje vil kommende generasjoner, når de skal skrive historien om vår postmoderne tid med skam se tilbake, og stille seg spørsmål om hvorledes det var mulig at en hel generasjon foreldre og politikere forlot barnet, for kortsiktig materiell levestandard og egoistiske mål.

Modernisert hekserimyte ?

I begynnelsen av 80-årene fikk vi en bevegelse, preget av panikk i forhold til seksuelle overgrep mot barn og tilhørende hetsstemning med krav om at overgripere måtte tas hardt. Bevegelsens grep om seg i alle OECD-land, men særlig i protestantiske samfunn. Her forelå altså en parallell med hekseprosessene. I de vel tjue årene som har gått har da også atskillige sosialvitere og historikere trukket fram denne parallellen.

Vifor vår del var for første gang på trykk i 1991 i Tidsskrift for Norsk Psykologforening med artikkelen: INCESTPSYKOSEN. Der avsluttet vi med å uttrykke ønsket om at de hysteriske aksjoner mot overgrep skulle vare kortere enn hekseprosessene gjorde.

Så fikk Bjugn-saken i 90-årene, og nå har Bjugnsaken og aksjonene mot overgrep blitt sammenliknet med kampen mot hekseri for bare 3

hundre år tilbake. Kampen mot hekseri foregikk i opplysningstiden nemlig.

Fra før finnes en stor litteratur om denne kamp. Men rundt årtusenskiftet har hos oss 6-seks forfattere jamført Bjugn-fenomenet med hekseprosessene, nemlig: Brøgger, Gilje, Guillou, Hagen, Kringstad, Wiig.

Sjøl har vi skrevet 50 tekster omkring incestpsykosen, de færreste er publisert. Forkjetring har ikke latt vente på seg. Det er påfallende at venstresidens aviser Ny Tid og Klassekampen ikke vil ha innlegg om dette, men Friheten og Samfunnsliv har gitt spalteplass.

Vi bruker gjerne å henvise til PAX-leksikon når det gjelder de fagområder som er aktuelle for dette tema: psykiatri, kriminologi, sexologi, kvinnesak, barnepsykologi, sosiologi, filosofi. Da er det oppsiktsvekkende at incest ikke finnes som stik-

kord i PAX leksikon, som kom i 1980.

Dette må si noe om incestbevegelsens oppkomstbetingelser. Vi noterer oss at Reagan kom til makta dette året. Kan hysteriet ha noe med Reagan-åket å gjøre? Lesning i PAX-leksikon kan kaste lys over dette. Her kan man lese teorier fra medlemmer av Frankfurterskolen, f.eks. Fromm og Marcuse. Den siste lanserte begrepet repressiv toleranse, som kanskje er noe å se nøyer på i forbindelse med overgrepspanikken.

Et forum som har vist noen åpenhet er SKJERVHEIMSEMINARET. Det mest relevante var seminaret Barndom i endring. Men på i alt 3 seminarer har vi i i allfall kommet i samtale ved måltidene, og her har vi mer respons enn vi vanligvis gjør. Vi fikk da også komme til orde innlegg i plenum.

Blant filosofene er det to som ser på incestpsykosen på liknende måte som her beskrevet: Jon Hellesnes og Nina Karin Monsen.

Hellesnes har gjort en jamføring med onanipnikken som skapte slik skrekk og gru for et par generasjoner siden. Og det var noen grupper av lærde som førte an med å spre skrekk. Som i hekseprossene var prestene sterkt på banen, dernest legene, og onani ble relatert til psykiatri.

Det kommer da spørsmålet hvem som har tatt prestenes plass i den følgelsen vi nå er vitne til. I USA er nok prestene, men hos oss er det verdslige: Journalistene, grupper som litt upresist har blitt kalt psykonomene - og spesielle faggrupper som barnepsykiatri.

Noen får på seg bekyldning om å støtte incest. Hvis man ikke vil motarbeide incest må man være for det?

Da kan man jo fremheve at incestforbudet finnes i alle kulturer- med litt ulik utforming.

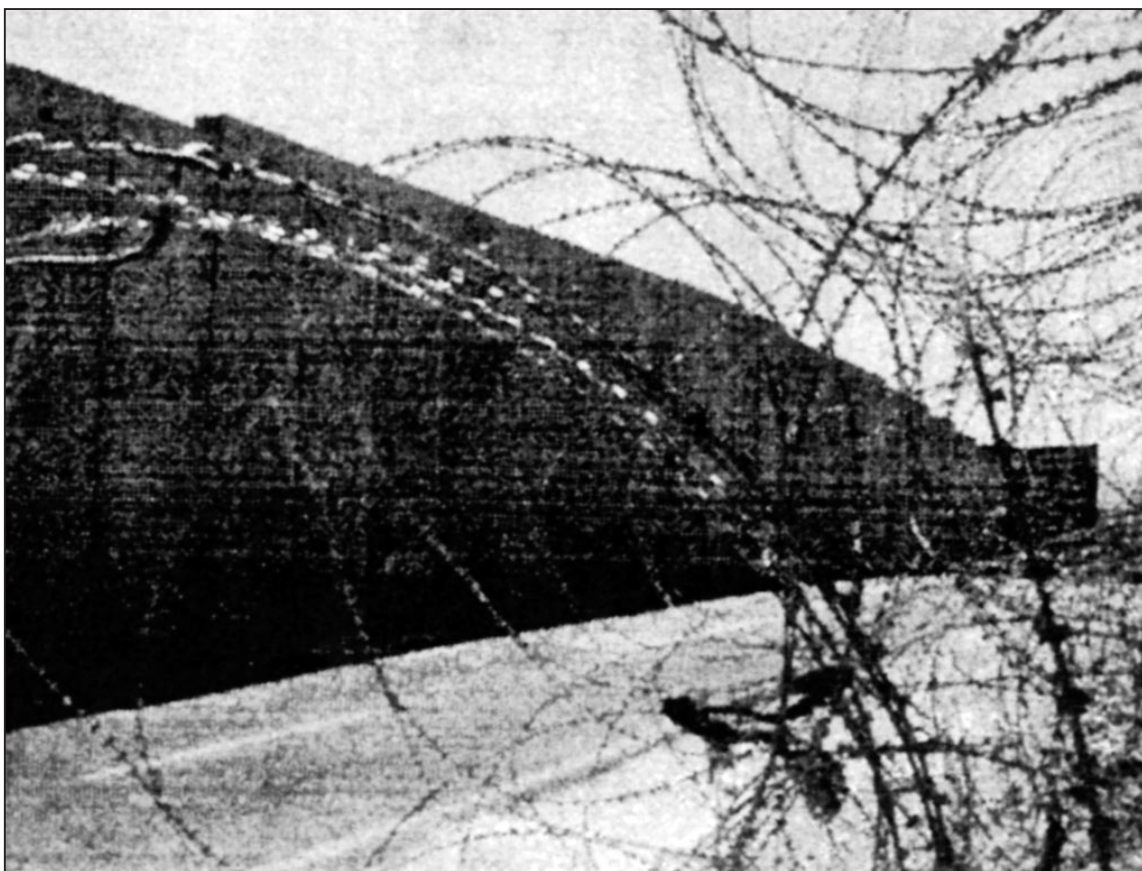
Nei! Man er ikke imot naturlovene. Det som mangler i dagens tankegang er en mangel på biologisk perspektiv. Deler av dagens psykiatri kaller seg biologisk, men er i realiteten mest orientert i retning av syntetisk kjemi.

Og seriøs etisk refleksjon omkring overgrep mangler. Dessuten er dette temaet kanskje det mest slående eksempel på at media har overtatt religionens plass. Man må kunne vri litt på Lenins ord og hevde at MEDIA ER OPIUM FOR FOLKET. Slike tanker var det åpenhet for å ta opp på Skjervheimseminaret.

Den 24. jan 2005 Psykolog Sigurd Halleraker - tlf. 380 20553

Fredsviljen 3/4 2004:

Langs muren i Palestina



Hvis de tre vise menn hadde fulgt fødselsstjerna i 2004, hadde deres ferd blitt brutalt stanset av en ti meter høy mur midt i det hellige land. Kanskje hadde de ikke sluppet forbi kontrollpostene, kanskje hadde de måttet returnere med uforrettet sak. Sikkert er det i hvert fall at dagens palestinere fortviler over en grensesetting som historien ikke har sett maken til.

Jesu fødeby uten turister

Betlehem er ikke lenger et levende og spennende turistmål. På tross av at det kun ligger en kort 15 minutters kjøretur fra den historiske byen Jerusalem, er det færre og færre turister som tør krysse grensen inn til Vestbredden. Byen bærer preg av stengte butikker og en økende fattigdom blant innbyggerne. Håndverkere i byen som gjennom lang tid har tjent sine nødvendige shekel ved å lage små og store figurer i olivenre, må se langt etter handlende turister. Mulighetene for å bevege seg mellom Israel og Palestina blir mindre og mindre.

– Hvem kan tro at dette skjer? Hvem kan akseptere at dette skjer? Yassir Arafat, palestinernes valgte president, finner knapt ord for situasjonens håpløshet.

Mur mellom hjem og jobb

Jerusalem er som en storby å regne. Balanserende på grensen mellom Israel og Palestina, og et hellig sted for hele tre verdensreligioner, har Jerusalem et yrende folkeliv med handel, historie, restauranter og turisme. Tilflyttingen til Jerusalem og trykket på boligmarkedet har ført til at unge i etableringsfasen kjøper seg

hus lenger og lenger ut fra bysentret.

Blant Israels 6 millioner innbyggere er det rundt en million som er av arabisk herkomst. Flere av disse har kjøpt seg hus og leiligheter i områder som nå blir sperret av fra Jerusalem med en ugjenomtrengelig mur. Reisen til jobben som tidligere tok 20 minutter, vil nå ta flere timer fordi kontrollposten som må passeres ikke befinner seg i den gamle traseen mellom hjem og jobb.

Grønt for «stopp»

Det ærverdige, gamle og luksuriøse hotellet American Colony rett i nærheten av Damaskus-porten til Gamlebyen er mange politikeres og journalisters første møte med Jerusalem. De siste månedene har flere blitt sagt opp fordi de ikke lenger vil kvalifisere til arbeidstillatelse i Israel når muren er ferdig, og Vestbredden blir hermetisk lukket for alle som ikke har det «blå kortet». Israels identitetskort er blått, Palestinas er grønt. Men grønt kort betyr ikke grønt lys, snarere tvert imot. Flere arabiske israelere frykter for sitt blå kort og dermed sin arbeidstillatelse, nå som deres hjem har havnet på den gale siden av muren.

– Jeg vil jo helst bo i Israel, sier min venn Hassan. – Mulighetene er større her. På gal side av muren vil jeg ikke ha noen framtid for min kone og mine barn. Klart jeg vil ha et Palestina som fungerer. Men nå er det ikke noe annet enn et levende fengsel.

Sikkerhet viktigst

En times biltur unna leker unge israelere seg på en sommervarm Tel Aviv-strand. Livet har blitt litt lettere og litt lysere den siste tiden. Tryggheten har sakte men sikkert kommet tilbake. Den sentrale busstasjonen er kombinert med et stort kjøpesenter. Redselen for aksjoner og selvmordsbombere har ført til at

dette ikke har vært ansett som et trygt område å ferdes. Men situasjonen har endret seg:

Etter at sikkerhetsgjerdet har blitt satt opp, har det ikke vært noen større anslag mot israelske byer. Vi føler oss tryggere, mye tryggere, sier Rani fra den sosialdemokratiske ungdomsorganisasjonen. – Nei, muren er kanskje ikke den beste løsningen. Men det finnes ikke noe alternativ! Vi trenger sikkerhet.

Ikke bare en fysisk mur

Israel og Palestina er bitte små land, men med enorme avstander. Samlet grunnflate er mindre enn Belgia, men begrensningene i forhold til bevegelsesfrihet er vanskelig å forestille seg. Familier står i fare for å splittes og naboer havner på hver sin side av en mur som nesten virker vilkårlig oppsatt.

Fortvilelsen over at Israel fortsetter byggingen på tross av massive internasjonale protester og FNs fordømmelse er synlig i det palestinske samfunn. Fremtiden har blitt mørkere, hatet har funnet en ny grobunn. Muren er ikke bare et fysisk skille, den symboliserer også et enormt hinder i den allerede meget skjøre og vaklende fredsprosessen.

I Betlehem står en liten gutt alene foran en halvferdig mur. Han kaster en stein, han kaster to steiner, han forsøker å kaste over muren som nesten er ti ganger hans høyde. Til slutt får han det til, og hever armene i været i glede. For han er muren en utfordring. Forhåpentligvis vil hans barn leve i en tid hvor samfunnet erkjenner at for å bygge fred må man bygge broer, ikke murer.

Muren – eller sikkerhetsgjerdet som israelere kaller det – forventes ferdigstilt i mars 2005.

Tekst: Christine W. Lager
Bilder: Pierre Evrard

Sæt kryds i kalenderen!

Torsdag d. 21 juli 2005
Høring på Christiansborg
 om **VESTNORDEN**
 Arrangør: Demokratisk Oplysning

Fredag d. 22 Juli til søndag d. 24 juli 2005
NORDISK FOLKEMØDE/FOLKERIGSDAG
i Færøhuset, København

HOVEDTEMA:
VESTNORDEN
OG VI
- CENTRUM OG PERIFERI

Arrangører:
 Demokratisk Oplysning og Frit Norden (DK)
 Framtiden i våra händer (S)
 Fritt Norden (N)

PROGRAM:
 Fredag - Tema:
EU-grundloven, Norden og Europa
 Dagen afsluttes med paneldebat om Nordens muligheder

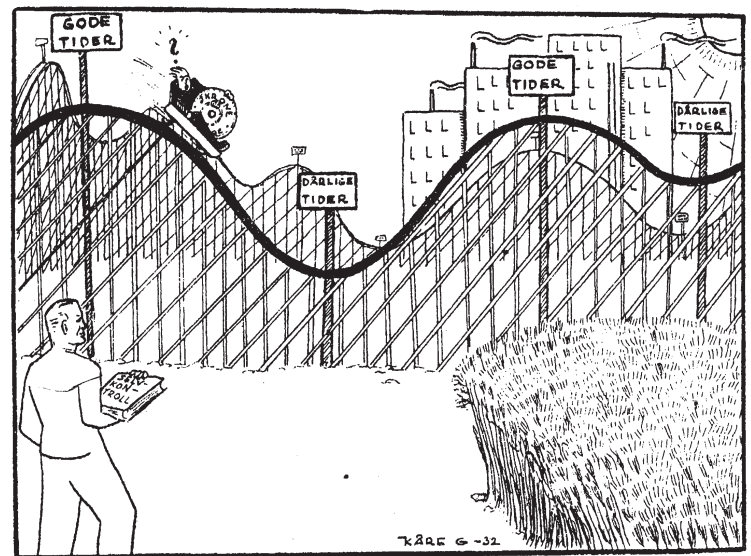
Lørdag - Tema:
Vestnorden - energi, økonomi, kultur, selvstændighed, turisme...

Lørdagen afsluttes med festmiddag i Færøhuset

Søndag - Tema:
Nordisk Mediesamarbejde

PRAKTISKE OPLYSNINGER:
 Mødegebyr: 450 kr for alle tre dage

Se opdateret program for Nordisk Folkemøde 2005 på hjemmesiden:
<http://www.fritnorden.dk>



Støt Frit Norden

i arbejdet for dansk folkestyre og et frit internationalt samarbejde med udgangspunkt i nordisk menneskesyn og fællesskab. Foreningen er tværpolitisk og uafhængig af andre organisationer. Bliv medlem eller abonnent.

Nærmere oplysninger hos landssekretær

Leif Kajberg
 Klirevænget 31,
 2880 Bangsværd
 tlf. 44 98 29 32
 mail: Leif_Kajberg@hotmail.com
 eller hos foreningens formand
 Jesper Morville
 Christianshøvej 3, 1. sal
 2920 Charlottenlund
 tlf. 39 63 35 37
 mail: JesperMorville@mail.dk
 eller besøg vores hjemmeside:
<http://www.fritnorden.dk>

Så er det vår igjen

– urter i Astrids økohage

Av Astrid Strømme

I loven sies: «På jorden er det urter og bær, som er gitt dere alle å få. Se til at frø blir høstet og sådd og videre det som er menneskets lodd – et ansvar for at liv skal bestå». (fra boken Ansofs urtehage, 1988)

I år har jeg dyrket økologisk i 20 år! Tjue år uten gift og kjemikalier! Egentlig er det et lite jubileumsår!

Det begynner med jorda heter det! Sant nok! Det vokser og gror. Planenes sunnhet er jevnt over god. Og endelig er det tid for å legge mer vekt på det spesielle! I år prøver jeg ut paprika – planten skal være bra for stoffskiftet.

Hagen har vel funnet sin form. Likevel skjer det stadig endringer. For meg er det stadig om å gjøre å velge planter som er nyttige, næringsrike, hardføre, flerårige osv. Ja, det betyr også mye at den enkelte sort egner seg som en «samplanting» ... den skal jo vokse i lag med andre planter.

Hovedprinsippene i den økologiske hagen, dvs. jorddekke, grønngjødsling, vekstskifte og samplanting holdes stadig i hevd. Arbeidskrevende? Tja, egentlig ikke. En blir så vant med det. I snittet går det vel tre til fire uker med økohagen i sommermånedene.

Krydderurtene får stadig mer

plass. Jeg har liksom oppdaget dem. I øyeblikket har bl.a. disse fått sin plass i økohagen: salvie, sar, isop, lavendel, løpstikke, peppermynte og timian. Krydderurtene er langt mer levedyktige enn en skulle tro. De kommer fra Middelhavslandene og er vant til karrige jordsmonn. Derimot er de bortskjemt med sol. Likevel, de vokser og trives i økohagen min – det er ikke det varmeste stedet – hagen ligger på en fjelltomt, like i nærheten av Ulriken, en av de fjelltopper som omgir Bergen. Krydderurtene er takknemlige, lite næringskrevende, vakre å se på, samt matnyttige. Selv om en forsøker å være realistisk – er det godt med planter som skaper et «mystisk skjær» over det hele.

Salvie peker seg ut. Ja, også løpstikken. Løpstikken blir opptil 1,5 meter høy hvert år. Den er så frodig og dekorativ at det er en fryd, grønn og kraftig – hele planten kan brukes i husholdningen. Gir gjerne bort en plante hvis du spør!

Men det var salvien. Jeg har vel 10–15 planter nå. Salvie er buskaktig og har en egen spesiell duft. Blomstene er lilla og sitter på noen tynne greiner. Hver høst håndplukker jeg noen blader og har til vinteren. Te av salvie er utmerket. Som kjent betyr salvie den som frelser! Salvie egner seg også til snitt ... men, hver gang jeg tar inn blomster så tenker jeg på den danske Martinus, som har i alle fall noen likhetstrekk med BDB – mannens lære sier bl.a. blomster skal ikke taes inn til snitt. Det er rett og slett fordi de i noen grad kan «føle smerte...» Vel, det

blir nå til at jeg gjør det likevel.

Valurt er en kanskje noe ukjent krydderurt, viltvoksende! Jeg fant den på en tur i en av Bergen sine mange bydeler. Plutselig bare stod den og vokste i en lun og karrig krok. Det må være noe med den, tenkte jeg, og tok den med hjem i økohagen. Den klarte seg, og det viste seg etter hvert at det var en valurt jeg hadde funnet. Jeg hadde lest om den, og visste at den var nyttig. Fin i husholdningen, som en annen grønnsak, og fin til å lage urtevann av i hagen for å gi næring til andre planter.

Valurten er dekorativ, fin å se på, og kan bli opp til to meter. Jeg har delt min i flere røtter, og regner snart med å ha en liten skog av den.

– Skulle du være interessert i en plante, ta kontakt. Jeg gir gjerne bort, eller selger den for en rimelig penge. Ring bare!

PS: Økohagen er åpen hele sommeren. Du kan komme og vandre rundt alene, eller jeg kan vise deg rundt. Har du bruk for hjelp til å planlegge din økohage, hjelper jeg gjerne. Kan også holde foredrag og kurs om ulike temaer innen økologisk hagebruk. Dette gjelder også kompostering. Du treffer meg på telefon: 55 28 52 69 (legg gjerne igjen beskjed), 55 59 09 82 (best morgen og kveld).



Seksuelle - - -

homofil organisasjon henviste jeg til Ingjald Nissens bok PSYKOPATENES DIKTATUR. Igjen viser jeg til PAX-leksikon, hvor Nina Karin Monsen har en artikkel om Ingjald Nissen, hvis bøker hun sterkt anbefaler.

I forbindelse med den siste tids debatt kommer nå tanken om at også Krirken er/har vært en homofil organisasjon. Men det er en homo-

fili som har vært latent og som blir manifest i det lutherseke, men ikke i den katolske kirke. I Nazismen forble den altså latent.

Enda en gang California-der foregikk viktig forskning om nazismens psykologi. Viktig ved naziholdningene var sterke fordommer mot seksuelle avvikere, vel å merke såvel homofile som pedofile.

I mediakulturen, som på så mange vis har overtatt religionens rolle, har pedofilitebuet blitt enda sterkere.

Men det hevdes stadig at overgrep fører til sykdom. Det vektlegges ikke særlig at det er syndig.

Avslutningsvis legger jeg fram et diskusjonstema. Gnålet om det helseskadelige ved incest har gjort mye skade.

Og skadevirkningene er sterkt overdrevet. Fra feminpratspsykiatrien legges det fram lange lister over symptomer som sksuelle overgrep kan medføre. 47 nummer er det lengste jeg har sett.

En mulig følge er ikke omtalt : å legge grunnen for en homofil utvikling.

Å diskutere om homofil legning kan endres ved psykoterapi er en svært akademisk diskusjon. karakterendring kan skje ved langvarig og anstrengende psykoterapi. men det er en problemstilling som bare er aktuell for en liten promille av velstående amerikanere.

Sigurd Halleraker

FRP-ELLINGSSENS DOBBELTMORAL

Jan Arild Ellingsen, Frp's justispolitiske talsmann, gir i et intervju full støtte til at Marita Strøms drapsmann, Osman Omar Osman, skal henges. Han reagerer overhodet ikke negativt på dødsdommen "fordi han må ta ansvar for det han har gjort." Kynikeren fra Saltdal sier avslutningsvis til Nettavisen: "Nå ser det ikke spesielt lyst ut for ham."

Men det mest oppsiktsvekkende i hans uttalelse til avisen er følgende:

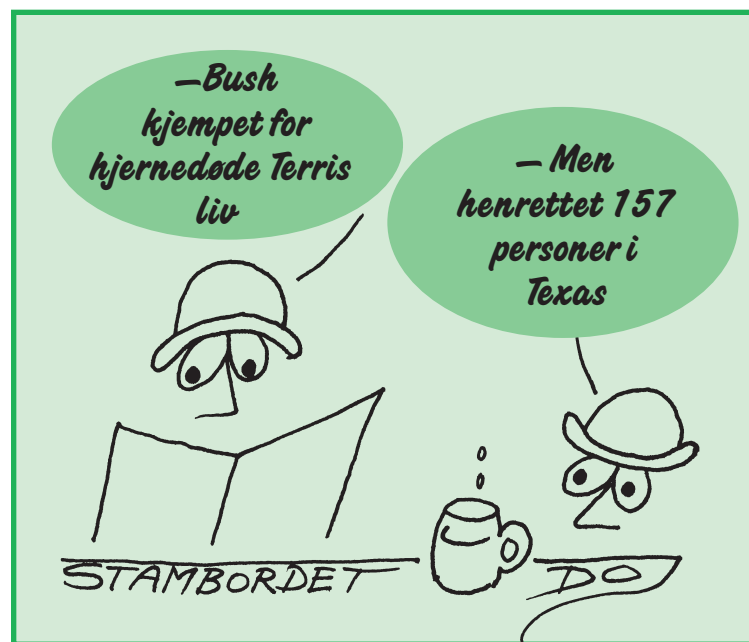
"Jeg synes vi skal respektere andre lands lovgivning."

Som lærer og medlem av Amnesty reagerer jeg sterkt på en slik uttalelse. Er Ellingsen klar over hva det er han egentlig sier?

Er det slik at man nå plutselig fra Frp's side skal respektere land som straffer etter sharia-lovgivningen - med offentlig pisking, avkutting av hender, halshugging m.m.?

Jeg oppfordrer Ellingsen til å nyansere hva han mener.

DOJ



Samfunnsliv

Redaksjon og ekspedisjon
6150 ØRSTA

Abonnement i hele Norden
Kr. 500,- pr år
kr. 250,- pr halvår

Annonsepris kr. 4,- pr mm
l. side kr. 4,50 pr mm

Abonnement kan tegnes
ved poststedene eller
direkte i ekspedisjonen

Sats og trykk:
Møre-Nytt, Ørsta